

Helyzetkép

2023. október – november

Gazdasági növekedés

Növekvő bizonytalanság jellemzi a világgazdaságot. Több mint egy éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, és ezen felül jelentős geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. Ezek közül jelenleg a legkritikusabb a közel-keleti konfliktus, amely a Hamász terrortámadása nyomán alakult ki, és kihatással lehet az egyébként is kényes energiahelyzetre. A globális gazdaság növekedési kilátásai a korábbi évekénél lényegesen kedvezőtlenebbé váltak, és a széles körben bekövetkező lassulás mellett a fejlett országok némelyikében a recesszió veszélye sem múlt el. A gazdaságilag fejlett országokban évtizedek óta nem tapasztalt infláció alakult ki, melyet az energiahelyzet bizonytalansága is táplál, ugyanakkor az infláció letöréséhez szükségszerűen alkalmazott szigorú monetáris politika a növekedés ellen hat. Egyidejűleg sürgető a pandémia időszakában kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, ezért nem szorulhat háttérbe a szigorú fiskális politika sem, melynek törvényszerű következménye a kereslet csökkenése. Az Európai Unió tagországaiban év eleje óta jelentősen mérséklődött az infláció, de a maginfláció nehezen csökkenő szintje monetáris szigorításra készíti a jegybankokat és az EKB döntéshozóit is.

Az OECD országok egyesített bruttó hazai terméke a harmadik negyedévben – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 0,4%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,6%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az OECD-n belül a legfejlettebb országokat tömörítő G7 csoport /Amerikai Egyesült Államok, Japán, Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Kanada/ egyesített GDP-je 0,5%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1,7%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Az Amerikai Egyesült Államokat kevésbé érintette a válság: a bruttó hazai termék 1,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,9%-kal az előző év azonos időszakához képest. Japánban a GDP 0,7%-kal szűkült az előző negyedévével összevetve, és 1,6%-kal bővült az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Kanadában a bruttó hazai termék 0,3%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 0,5%-kal nőtt 2022 azonos időszakához viszonyítva. Nagy-Britannia gazdasága nehezen lép túl a brexit következményein: a bruttó hazai termék 0,1%-kal mérséklődött az előző negyedévhez, és 0,3%-kal emelkedett az előző év

azonos időszakához viszonyítva. Izraelben a GDP volumene 0,7%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3,4%-kal az egy évvel korábbihoz képest; a Koreai Köztársaságban 0,6%-kal emelkedett a bruttó hazai termék volumene az előző negyedévhez, és 1,3%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A világgazdaság helyzetét jellemző másik megközelítés a **G20 csoport**, azaz a világ 19 legnagyobb gazdaságát és az Európai Uniót tömörítő szervezet gazdaságstatisztikai mutatóinak elemzése. A harmadik negyedévben a G20 csoportot alkotó országok összesített bruttó hazai terméke 0,7%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 2,9%-kal 2022 azonos időszakához viszonyítva. A **kínai gazdaságban a vártnál kisebb lassulást regisztrált a statisztika**: a bruttó hazai termék 1,3%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 4,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Indiában a GDP 1,7%-kal emelkedett negyedéves, és 7%-kal éves egybevetésben. Braziliát súlyos gazdasági válságot követően érte a járvány és az energia válság: a bruttó hazai termék 0,1%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 2,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Ausztrália bruttó hazai terméke 0,2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 2,1%-kal a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. A mexikói GDP 1,1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3,3%-kal az előző év azonos időszakához képest. Indonézia bruttó hazai terméke 0,8%-kal bővült az előző negyedévhez, és 4,9%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Törökország bruttó hazai terméke 0,3%-kal nőtt negyedéves, és 4,5%-kal éves egybevetésben. A dél-afrikai gazdaság 0,2%-kal szűkült negyedéves, és 0,5%-kal éves összehasonlításban. Szaud-Arábia bruttó hazai terméke 3,2%-kal visszaesett az előző negyedévhez, és érzékelhetően, 3,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

A pandémia előtti időszakhoz viszonyítva, statisztikailag 2019 negyedik negyedévével összevetve az OECD országok gazdasági teljesítménye 6%-kal emelkedett. Az Amerikai Egyesült Államok bruttó hazai terméke a 15 negyedév alatt 7,4%-kal, Japáné 2,4%-kal, az Európai Unióé 3,4%-kal, míg az eurózónáé 3%-kal nőtt. Az olasz GDP 3,3%-kal, a francia 1,8%-kal, míg a német mindössze 0,3%-kal emelkedett ebben az időszakban. Nagy-Britannia gazdasági teljesítménye 2023 harmadik negyedévben 1,8%-kal haladta meg a 2019 negyedik negyedévit.

Az Európai Unió egyesített bruttó hazai terméke a harmadik negyedévben változatlan maradt az előző negyedévhez és az előző év azonos időszakához képest egyaránt. Az eurózónában negyedéves relációban 0,1%-kal csökkent, az egy évvel korábbihoz viszonyítva nem változott a GDP. A német gazdaság 0,1%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és 0,4%-kal az előző év azonos időszakáéval összevetve. Az euróövezet másik két nagy gazdaságában hasonlóan komoly gondot okozott a pandémia és az orosz-ukrán háborús konfliktus: Franciaország bruttó hazai terméke 0,1%-kal maradt el az előző negyedévitől, és 0,6%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Az olasz GDP 0,1%-kal nőtt a második negyedévhez, és ugyancsak 0,1%-kal az előző év azonos időszakához képest.

A **nyugat-európai országok** megelőző három évben határozottan stabil üteművé vált gazdasági növekedését megtörte a koronavírus járvány valamint az energiaválság. Írország gazdasága – a korábbi válságot követően – öt éven keresztül dinamikusan bővült, amelyet megakasztott a kialakult világgazdasági helyzet: a GDP 2023 harmadik negyedévben 1,9%-kal csökkent az

előző negyedévhez, és számottevően, 5,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. /Megjegyzendő, hogy az ír nemzeti-számla számítás az Európai Unió többi tagállamában alkalmazott egységes módszertantól nagymértékben eltér, ezért időbeli és tagállamok közötti összehasonlíthatósága komoly problémákat vet fel./ A stabil államháztartási mutatókkal rendelkező holland gazdaságban a bruttó hazai termék 0,3%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és 0,6%-kal a megelőző év azonos időszakához képest. Ausztriában a bruttó hazai termék 0,5%-kal csökkent negyedéves, és 1,6%-kal éves relációban. Belgiumban 0,4%-kal nőtt a GDP az előző negyedévhez, és 1,4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Luxemburg bruttó hazai terméke 0,1%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,8%-kal a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. Az Európai Unión kívüli Svájc gazdasága nehezen lép túl a járvány hatásán: a GDP 0,3%-kal emelkedett negyedéves, és 0,4%-kal éves összehasonlításban.

Az *észak-európai országok* korábban kiegyensúlyozott fejlődése 2020-ban szintén zsugorodásba fordult, és csak lassan indult meg a növekedés folyamata. Közülük a járvány a svéd gazdaságot komolyan érintette: a bruttó hazai termék a harmadik negyedévben 0,3%-kal zsugorodott az előző évnegyedhez, és 1,4%-kal az előző év azonos időszakához képest. A finn gazdaság 2022 második félévében technikai recesszióba került: egymás után két negyedévben csökkent a GDP az előző negyedévhez képest; a 2023 első negyedévében stagnálást követően a második negyedévben 0,3%-kal bővült, míg a harmadik negyedévben 0,9%-kal szűkült a gazdaság az előző negyedévhez, illetőleg 1%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A technikai recesszió a tárgynegyedévben érte el a dán gazdaságot: a bruttó hazai termék – a második negyedévi 0,9%-os visszaesést követően – 0,1%-kal csökkent az előző negyedévhez, ugyanakkor 0,3%-kal emelkedett az előző év azonos időszakával összevetve. Az Európai Unión kívüli Norvégia is technikai recesszióba került: a GDP a második és a harmadik negyedévben egyaránt 0,5%-kal csökkent az előző negyedévhez, és a harmadik negyedévben 1,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Izlandon markáns gazdasági visszaesés következett be 2020-ban: a GDP 7,2%-kal visszaesett. Ezt követően a bruttó hazai termék dinamikusán nőtt, éves összehasonlításban 2021-ben 4,5%-kal, a következő évben 7,2%-kal. 2023 első negyedévében éves összevetésben 7%-os, a második negyedévben 4,5%-os emelkedést követően a harmadik negyedévben 3,8%-kal visszaesett a GDP az előző negyedévhez, és 1,7%-kal emelkedett a megelőző év azonos időszakához viszonyítva.

A *dél-európai országok* gazdasága továbbra is vegyes képet mutat. Spanyolország korábbi érzékelhető növekedése már 2019-ben lassult, majd 2020-ban a járványt drasztikus visszaesés kísérte; a GDP 2023 harmadik negyedévben 0,3%-kal emelkedett az előző negyedévvel, és 1,8%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Máltán a bruttó hazai termék 2,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és kiemelkedő mértékben, 7,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Ciprus gazdasága dinamikusán bővül: a bruttó hazai termék 1,1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,2%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A portugál gazdaságot ugyancsak visszavetette a válság: a bruttó hazai termék 0,2%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,9%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A görög gazdaság a súlyos válságból már kezdett kilábalni, amit megtört a pandémia és az energiaválság: 2023 harmadik negyedévében a GDP volumene stagnált az előző negyedévihez, és 2,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A visegrádi országok gazdaságára ugyancsak negatívan hatott a koronavírus járvány és az energiaválság. Jelentős visszaesést követően a lengyel gazdaság; 2023 harmadik negyedévében 1,5%-kal bővült az előző negyedévhez, és 0,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A cseh gazdaság teljesítménye is megtorpant és 2022-ben technikai recesszióba került; 2023 harmadik negyedévben a GDP ismét 0,5%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és 0,7%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Szlovákia gazdaságát döntően az autóiipari termelés jelentős lassulása érintette negatívan: a bruttó hazai termék 0,2%-kal bővült az előző negyedévhez, és 1,1%-kal a megelőző év azonos időszakához képest. A térséghez tartozó Szlovénia gazdaságát a visegrádi országokénál kevésbé érintette a válság: a GDP 0,2%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,6%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A balti országok korábbi gyors gazdasági fejlődését visszavetette a világméretű járvány és az orosz-ukrán háború. Észtországot recesszió sújtja: 2022 elejétől minden negyedévben zsugorodott a gazdaság; 2023 harmadik negyedévben 1,3%-kal szűkült a bruttó hazai termék az előző negyedévhez, és 4%-kal az egy évvel azelőttihez képest. Litvániában nem változott a GDP az előző negyedévhez, és 0,1%-kal emelkedett a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Lettországbán 0,2%-kal nőtt a bruttó hazai termék az előző évnegyeddal, és stagnált az egy évvel korábbival összevetve.

A két kelet-balkáni ország gazdaságát a járvány előtti időszak fejlődéséhez képest mérsékelten vetette vissza a pandémia. Romániában a bruttó hazai termék a harmadik negyedévben 0,9%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,9%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bolgár GDP volumene az előző negyedévvel összevetve 0,4%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 1,8%-kal emelkedett. A legfiatalabb tagállamban, Horvátországban – a korábbi hosszúra nyúló recessziót és rövid kilábalási periódust követően – a bruttó hazai termék 0,3%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

A magyar gazdaság 2022 második fél évében recesszióba került, amelyen érdemben az sem változtat, hogy a KSH a 2023 második negyedévi GDP adatot negatívról stagnálásra módosította. ***A gazdasági folyamatok alapján az idei év egészében sem kerülhető el a gazdaság 0,5-1% közötti zsugorodása.*** A gazdasági teljesítmény múlt évi csökkenésénél jelentősebb visszaesés az Európai Unióban csak Észtországban várható. A magyar gazdaság kritikus helyzetét az is tükrözi, hogy az 1%-nál kisebb zsugorodás a mezőgazdaság 2023. évi kiugró teljesítményének köszönhető, mivel – a kétségtelenül rendkívül alacsony bázishoz mérten – az ágazat – az eddig rendelkezésre álló adatok alapján – 60%-ot megközelítő bővülése nélkül a bruttó hazai termék volumene 2-2,5%-kal zsugorodna. Gyökeres gazdaságpolitikai fordulat nélkül nem várható a kormány által ígért 4%-os gazdasági növekedés az idei évben sem. A realitás ennek mintegy a fele. Mégsem ez a magyar gazdaság legnagyobb problémája; ennél ***sokkal súlyosabb gond a strukturális válság. A gazdaság szerkezete az utóbbi 13 évben a lecsúszást determináló irányba halad:*** a munkaalapú társadalomként meghirdetett politika következményei egyre jobban látszanak a csekély hozzáadott értéket képviselő, alacsony képzettséget igénylő, alacsony bérű munkavállalókkal működő, nagy energiaigényű ipari üzemek térnyerésével. A kormány nem képes és nem hajlandó belátni, hogy a tudásalapú társadalom lehet a lecsúszás megállításának és a felzárkózáshoz történő visszatérésnek az útja.

A kormányzati gazdaságpolitika következményeként az államháztartási hiány a múlt évben is lényegesen túllépte nem csupán a költségvetési törvényben eredetileg meghatározott 3,9%-os mértéket, hanem a kormány döntésével megemelt 5,2%-os hiánycélt is, és közelített a GDP 6%-ához. Mivel a múlt év nyarán elfogadott idejű költségvetési törvény – ma már jól láthatóan – irreális adatokra épült, ezért **elkerülhetetlenek a további megszorító intézkedések, és nem látszik esély a 2022 közepé óta tapasztalt rögtönzésekkel teli, koherencia nélküli gazdaságpolitika megváltozására.** A megszorítások politikájának szomorú bizonyítéka az Eurostat alább részleteiben is olvasható jelentése a tagországok gazdasági teljesítményének, a háztartások fogyasztásának 2022. évi helyzetéről. Az Eurostat adatai nem csupán azt mutatják, hogy **Magyarország az Európai Unió második legszegényebb országa,** hanem azt is, hogy Bulgária életszínvonala olyan mértékben megközelítette a magyar fogyasztás szintjét, hogy **gyökeres társadalompolitikai váltás nélkül két éven belül az Európai Unió legszegényebb országa leszünk.** Ez sajátos módon a kormány gazdaságpolitikájának célirányosságát is mutatja olyan értelemben, hogy **a 2022. évi választások előtti 10 hónapban történt mintegy 4 ezer milliárd forint értékű pénzosztást a választási év végére a kiugróan magas inflációval és a drasztikus megszorításokkal sikerült a lakosságtól visszavenni.**

A konkrét adatokat illetően 2020-ban – a KSH korrigált adatai szerint – 4,5%-kal csökkent a GDP, míg a következő évben volumene 7,1%-kal emelkedett. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,3%-kal haladta meg a két évvel korábbit. A 2022. év egészében az első fél évben regisztrált számottevő bővülés következtében még 4,6%-kal nőtt a GDP volumene. Azaz **a választás előtti rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás érzékelhető felfutásának hatására számottevően nőtt a bruttó hazai termék, amit a második fél évben szükségyszerűen technikai recesszió követett.** 2022-ről általánosságban is megállapítható, hogy **a növekedést a fogyasztás vezérelte.** 2023 első negyedévében – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – a bruttó hazai termék 0,2%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,1%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A második negyedévben a GDP – a KSH adatfelülvizsgálata következtében – változatlan maradt az előző negyedévhez, és 2,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A harmadik negyedévben a bruttó hazai termék 0,9%-kal haladta meg az előző negyedévit, és 0,3%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. Az első három negyedévben 1,2%-kal esett vissza a bruttó hatai termék volumene.

A gazdasági teljesítmény összetevőit vizsgálva a **bruttó hazai termék termelési oldalán** a harmadik negyedévben az ipar hozzáadott értéke 5,4%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 4,1%-kal visszaesett az előző év azonos időszakához képest. Az ágazat teljesítményének csökkenésében komoly szerepet játszott az élelmiszeripar, a gumigyártás és az építőanyag-ipar visszaesése, míg a járműgyártás tovább bővült. Az építőipar hozzáadott értéke 1,6%-kal maradt el az egy évvel korábbitól, míg a mezőgazdaság teljesítménye kiugró mértékben, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 88,2%-kal nőtt.

A **szolgáltatások hozzáadott értéke** 3,1%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A szektoron belül a szállítás és raktározás hozzáadott értéke 8%-kal visszaesett, míg a pandémia hatására súlyos válságba került szálláshely szolgáltatás és vendéglátás – az alacsony bázishoz képest – 0,8%-kal emelkedett. A kisebb súlyú művészeti, szórakoztatási, és szabadidős tevékenységek területén 1,1%-kal csökkent a teljesítmény. A szakmai, tudományos, műszaki

és adminisztratív tevékenységek hozzáadott értéke 6,4%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A lakásértékesítést és -gazdálkodást is magába foglaló ingatlanügyletek teljesítménye 1%-kal, a pénzügyi és a biztosítási tevékenységé – az alacsony bázishoz viszonyítva is – 1,3%-kal, a kereskedelem és gépjárműjavítás teljesítménye számottevően, 11,6%-kal visszaesett, míg az információ és kommunikáció ágazatá 2,1%-kal emelkedett. A közszolgáltatások, azaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás teljesítménye – a korábbi évek csökkenő tendenciáját követően, tehát az alacsony bázishoz képest – 1,6%-kal emelkedett. A közszolgáltatásokon belül a közigazgatás és védelem teljesítménye – a védelmi és rendészeti kiadások növekedéséből adódó magas bázishoz képest – 1,9%-kal csökkent, az egészségügyi és szociális ellátásé – az orvosberek jelentős emelésének és a magánegészségügyi ellátás térnyerésének köszönhetően – 8,8%-kal, az oktatásé pedig mindössze 0,1%-kal nőtt.

A harmadik negyedévben a bruttó hazai termék csökkenéséhez a szolgáltatási szektor 1,7 százalékponttal, ezen belül a szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenységek 0,5 százalékponttal, a szállítás, raktározás 0,4 százalékponttal, a kereskedelem és a turizmust kiszolgáló ágazatok 1 százalékponttal, az ingatlanügyletek 0,1 százalékponttal járultak hozzá, a pénzügyi és a biztosítási tevékenység nem változtatott azon, míg az információs és kommunikációs ágazat 0,1 százalékponttal, a közigazgatás, az oktatás és az egészségügy együttesen 0,2 százalékponttal mérsékelte azt. A mezőgazdaság 3,4 százalékponttal emelte a gazdasági teljesítményt, az ipar 0,9 százalékponttal, az építőipar 0,1 százalékponttal csökkentette azt.

A **bruttó hazai termék felhasználási oldalán** a harmadik negyedévben a háztartások tényleges fogyasztása 0,9%-kal, ezen belül a háztartások fogyasztási kiadása 2,7%-kal csökkent, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene – az alacsony bázishoz viszonyítva – 6,4%-kal, a közösségi fogyasztás 4,4%-kal emelkedett, míg a végső fogyasztás 0,1%-kal visszaesett az előző év azonos időszakáéval egybevetve. A **bruttó állóeszköz-felhalmozás**, jelentősen, 15,1%-kal, az összes bruttó felhalmozás 15,7%-kal visszaesett. A nemzetgazdaság exportteljesítménye 3,6%-kal, ezen belül az áruké 4,9%-kal csökkent, a szolgáltatásoké 1,8%-kal nőtt; az importteljesítmény 8,7%-kal, ezen belül az áruké 4,9%-kal, a szolgáltatásoké 0,6%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A GDP volumenének harmadik negyedévi csökkenéséhez a háztartások fogyasztási kiadása 1,2 százalékponttal, a bruttó állóeszköz-felhalmozás 4,9 százalékponttal járult hozzá, a végső fogyasztás nem változtatott azon, míg a külkereskedelmi forgalom 5 százalékponttal mérsékelte azt.

A harmadik negyedévben az előző negyedévihez viszonyítva a bruttó hazai termék összetevői közül a mezőgazdaság hozzáadott értéke 3,4%-kal, az építőiparé 2,7%-kal, az iparé 0,6%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 0,9%-kal nőtt, míg a szolgáltatásoké 0,8%-kal csökkent, A felhasználási oldalon a háztartások fogyasztási kiadása 1,5%-kal, a közösségi fogyasztás 1%-kal, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene 1,2%-kal emelkedett, míg a bruttó állóeszköz-felhalmozás 2,8%-kal visszaesett; a külkereskedelemben az export hozzáadott értéke 0,1%-kal nőtt, az importé nem változott az előző negyedévhez képest.

Az Eurostat decemberben közzétette a tagországok egy főre jutó bruttó hazai termékének és a háztartások egy főre jutó fogyasztásának vásárlóerő paritás szerint számított 2022. évi adatait.

A számítások egységes módszertan alapján készülnek. Összehasonlíthatóvá teszik az egyes országok gazdasági teljesítményét és a háztartások fogyasztását a valuták árfolyamától függetlenül olyan módon, hogy figyelembe veszik az egyes országok eltérő árszínvonalát. Az eredményeket az Európai Unió átlagához viszonyítva mutatják ki. Az *Eurostat* évenként elvégzett *elemzése* – sajnálatos módon – *Magyarország lecsúszásának folyamatát tükrözi*. Még a pandémia előtti három évben elért gazdasági növekedés is alig hozott érdemi változást ebben. Az e periódusban tapasztalt növekedési dinamika az egy főre jutó GDP volumenében közeledést mutatott ugyan az Európai Unió átlagához, de alig tapasztalható közeledés az utóbbi öt évben egy másik igen fontos fejlődésjellemző, az egy főre jutó fogyasztás volumenében. A környező országokhoz viszonyítva pedig még a magyar gazdaság uniós támogatás lehívástól függő, magasabb növekedési üteme sem állította meg a lecsúszás folyamatát, és *a háztartások egy főre jutó fogyasztásában Magyarország az utolsó előtti, 26. helyre került, csupán Bulgáriát előzi meg*.

A magyar gazdaság teljesítménye 2010-ben az Európai Unió átlagának 66%-a volt. A 2013. évi magasabb növekedéssel érte el az egy főre jutó magyar GDP az uniós átlag 68, majd 2015-ben a 70%-át, amit csak 2019-ben sikerült 3 százalékponttal meghaladni, 2022-ben pedig elérni annak 76%-át. A háztartások egy főre jutó fogyasztásában az elmúlt hat év alig hozott változást: ez a mutató 2015-ben az Európai Unió átlagának 63%-a volt, és 2017-ben az uniós átlag csupán 64%-ára, 2019-ben 67%-ára, 2022-ben pedig annak 71%-ára emelkedett. Ez a pozíció jól mutatja a magyar társadalom helyzetét: a korábbinál érzékelhetően gyorsabb gazdasági növekedés csupán a kormányzati kommunikáció szerint eredményezett sikereket, az Európai Unió többi országához képest egyáltalán nem. Azaz *a háztartások egy főre jutó fogyasztásának alakulása a kormány torz társadalompolitikáját tükrözi. A kettészakadó társadalom csekély részénél koncentrálódik a jövedelmek igen nagy hányada, míg a társadalom egyötöde kifejezett szegénységben él*.

A kelet-közép-európai térség országainak többségében eredményesebb volt a közeledés az európai centrumhoz, mint a magyar gazdaságban. Az egy főre jutó GDP-t tekintve 2010-hez képest is romlott a pozíciónk: akkor a térség 11 államából a negyedik helyet foglaltuk el Szlovénia, Csehország és Szlovákia után, míg a múlt évben a hatodik-hetediket. A háztartások egy főre jutó fogyasztását tekintve 11 közép-kelet-európai ország rangsorában akkor a hetedik helyet foglalta el Magyarország, míg 2022-ben a 10. helyet.

Az egy főre jutó bruttó hazai termék vásárlóerőben mért értékét 2010 óta vizsgálva az uniós centrumhoz Litvánia 28, Románia 23, Lettország és Észtország 19, Bulgária 18, Lengyelország 17, Horvátország 12, Magyarország 10, Csehország 6, Szlovénia 5 százalékponttal közelített, míg Szlovákia 6 százalékponttal távolodott attól. Meg kell említeni, hogy a szlovák statisztikai szolgálat 2016-ban módosította az árszámítás módszertanát, ezért az idősor e tekintetben nem hasonlítható össze teljeskörűen. Ha a háztartások egy főre jutó fogyasztását vizsgáljuk, akkor Románia 38, Litvánia 27, Bulgária 25, Észtország és Lettország 21, Lengyelország és Horvátország 19, Csehország 11, Magyarország 9, Szlovénia 7, Szlovákia 4 százalékponttal került közelebb az Európai Unió átlagához. Az Európai Unió tagállamaitól és a szövetség átlagától való lemaradásunkat jól jellemzi a háztartások egy főre jutó fogyasztása szerinti rangsor: 2022-ben Litvánia egy főre jutó háztartási fogyasztása az uniós átlag 94%-a,

Szlovéniáé és Lengyelorszáé 87%-a, Romániáé 86%-a, Csehorszáé 83%-a, Észtorszáé 78%-a, Szlovákiáé 77%-a, Lettorszáé és Horvátorszáé 76%-a, míg Magyarorszáé 71%-a, Bulgáriáé pedig 69%-a volt. Azaz a háztartások egy főre jutó fogyasztása Litvániában meghaladja az uniós átlag kilenczetedét, Szlovéniában, Romániában, Lengyelországban, Csehországban meghaladja az uniós átlag négyötödét, míg Magyarorszáé még a csatlakozáskor lényegesen nagyobb lemaradással indult Lettország és Románia szintjénél is alacsonyabb. A mutató időbeli változása ráadásul azt jelzi, hogy míg a kelet-közép-európai országok többsége érzékelhetően közeledik az uniós centrumhoz, a magyar átlag ehhez viszonyítva alig mozdul.

Az Európai Unió tagországainak gazdasági teljesítményét és a háztartások fogyasztását a 2008. évi világválság, majd a világjárvány és az orosz agresszióval kirobbantott Ukrajnai háború erőteljesen átrendezte. Az országok többségében időlegesen recesszió vagy ahhoz közeli állapot is hátráltatta a fejlődést. A harmadik évezred harmadik évtizedében *az Európai Unió egészében hangsúlyváltás érzékelhető: míg korábban a jólét növelése volt a fő törekvés, napjainkra a biztonság kapott kiemelt szerepet.* A makrogazdasági adatokat tekintve *az Európai Unió megőrizte* korábban elfoglalt *pozícióját a világgazdaságban.* A 2008-as válság előtti évben az Amerikai Egyesült Államok egy főre jutó bruttó hazai terméke az Unió átlagának 152, míg 2021-ben 143%-a volt, Japán esetében a két mutató 109, illetve 88%. *Az Európai Unión belül ismét nő a különbség az egyes országcsoportok között,* és nem csupán átmenetinek bizonyult a *déli országok lemaradása:* az utóbbi években – Máltát kivéve – egyértelműen *nőtt a különbség az uniós átlag és a mediterrán országok fejlettségi szintje között.*

Az Eurostat közlési gyakorlatában nyolc évvel ezelőtt a két makrogazdasági mutató – az egy főre jutó GDP és a háztartások egy főre jutó fogyasztása – helyet cserélt, és az elemzésekben a háztartások egy főre jutó fogyasztását tekintik elsődlegesnek. E mutató alapján felállított rangsorban Luxemburg kiemelkedik a tagországok közül, ahol az egy főre jutó fogyasztás eléri az uniós átlag 138%-át. Kiemelt helyet foglal el a rangsorban a 2022. évi adatok alapján Ausztria, Németország, Hollandia és Belgium, ahol ez a fogyasztási mutató 115% és 118% között volt. Dánia, Svédország, Finnország, Franciaország és Olaszország egy főre jutó háztartási fogyasztása eléri vagy meghaladja az uniós átlagot. Az átlag 90-98%-a közötti fogyasztási mutatót mértek Cipruson, Írországon és Litvániában, míg 80% és 87% közötti értéket Szlovéniában, Portugáliában, Spanyolországban, Lengyelországban, Romániában, Csehországban és Máltán, 75% és 78% közötti mutatót pedig Észtországban, Görögországban, Szlovákiában, Lettországon és Horvátországban. Két tagország van ezektől az értékektől lemaradva: Magyarország és Bulgária 71, illetve 69%-os értékkel.

A 2022. évi adatok szerint az egy főre jutó bruttó hazai termék volumenével mért rangsort is különleges helyzeténél fogva hosszú idő óta e pozíciót elfoglaló Luxemburg vezette: az egy főre jutó GDP az uniós átlag 256%-a volt. Kiemelkedő volt az egy főre jutó GDP Írországon, amely 2014-ben az uniós átlag 138%-át érte el. 2015-től azonban ezt az adatot nem lehet mértékadónak tekinteni, mert az ír statisztikai hivatal – közlése szerint élve a nemzeti számla számítás Eurostat által alkalmazott módszertanában kínált lehetőséggel – az ír multinacionális cégek Írországon kívüli tevékenységét is beleszámítja a GDP-be. Az így kapott érték az uniós

átlag 235%-át jelentette. Ez a nemzeti mutatószám ilyenformán nem konzisztens a többi tagállam megfelelő adatával, így csak korlátozottan képezhet összehasonlítási alapot.

Az e mutató alapján felállított rangsorban Dánia, Hollandia és Ausztria gazdasági teljesítménye az uniós átlag 136, 130, illetve 124%-át tette ki, míg Belgiumé az uniós átlag 120, Svédországé 119, Németországé 117 és Finnország 110%-át adta ki. A következő csoportot alkotta Málta és Franciaország, ahol az egy főre jutó bruttó hazai termék az uniós átlag 104, illetve 100%-át mutatta. E 11 tagország gazdasági teljesítménye haladta meg vagy érte el az Európai Unió egészének átlagát; ezek közül 9 lépte túl az eurózóna átlagos teljesítményét, ami 4 százalékponttal volt magasabb a teljes uniós átlagánál.

A rangsor tükrözi a dél-európai tagországok – már említett – lecsúszásának folyamatát is: 2010 óta az egy főre jutó bruttó hazai terméket illetően Ciprus 13, Görögország 12, Olaszország 9, Spanyolország 8, Portugália pedig 3 százalékponttal távolodott az Európai Unió átlagához viszonyított szintjétől. A 2022. évi adatok alapján az Unió átlagától legfeljebb 10%-kal elmaradó csoportba tartozott e relációban két dél-európai gazdaság: Olaszország és Ciprus, továbbá közéjük tartozott a két legfejlettebb kelet-közép-európai tagállam, Szlovénia és Csehország. A következő csoportba sorolható Litvánia, Spanyolország, valamint Észtország; ezekben az országokban az egy főre jutó GDP az uniós átlag 85 és 89%-a között volt.

E mutató tekintetében az uniós átlagtól 21-29%-kal elmaradt tagállamok újabb csoportot alkotnak. Ide tartozik egy dél-európai ország, Portugália, valamint a kelet-közép-európai térség hat állama: Lengyelország, Magyarország, Románia, Lettország, Horvátország és Szlovákia. A következő csoportban az egy főre jutó bruttó hazai termék az uniós átlag 62 és 67%-a között mozgott: Görögországban és Bulgáriában mérték ezeket az értékeket.

Foglalkoztatottság, keresetek

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint a szeptember és november közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 755 ezer fő volt, 42 ezer fővel, 0,9%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 64 ezer főt tett ki, ami 7,9%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 110 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 13,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – **hazai elsődleges munkaerőpiacon** a szeptember és november közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 132 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 580 ezer főt foglalkoztattak, 0,8%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 75,2% volt, 0,6 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási

aránya a vizsgált trimeszterben 88,4% volt, 0,4 százalékponttal magasabb az egy évvel korábnál, az 55-64 évesek 70%-os foglalkoztatási mutatója pedig 3 százalékponttal haladta meg a megelőző év azonos időszakában regisztrált értéket.

Az **aktív munkanélküliek száma** a szeptember és november közötti három hónap átlagában 212 ezer fő volt, **29 ezer fővel, 15,5%-kal több, mint egy évvel korábban**. A harmadik negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 120 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – a szeptember és november közötti három hónap átlagában 4,3% volt, 0,5 százalékponttal magasabb az egy évvel korábnál. A 25 éven aluliak között 13,8%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 2,9 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: az álláskereső több mint egyharmada, 34,2%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget, arányuk 3,2 százalékponttal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A munkanélküliség átlagos időtartama ebben az időszakban 9 hónap volt, ugyanannyi, mint egy évvel korábban.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** november végén 226 100 fő volt, 100 fővel kevesebb, mint egy hónappal, és 7 500 fővel, 3,2%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az év tizenegyedik hónapjában a foglalkoztatók 24 ezer új álláshelyet jelentettek be, 8,4%-kal többet, mint egy hónappal, és 21,4%-kal többet, mint a megelőző év azonos időszakában. Az egy évvel korábbi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 3,9%-kal, a támogatott munkahelyeké 58,3%-kal lett több. A tizenegyedik hónapban bejelentett új álláshelyek 41,9%-a közmunka végzésére irányult.

November végén a nyilvántartott munkanélküliek 10,3%-a 25 éven aluli fiatal volt, 50%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 30,1%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 40,8%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 51,1%-a – körében 49,7% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 26% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 4,7% technikumot, míg 19,6% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 8,1%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskeresők közel egyharmada, 32,5%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt.

A munkanélküliek csupán alig több mint egyharmada, 36,1%-a volt álláskeresői támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 92 800 forintos álláskeresői segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskeresők 21,5%-a részesült. **A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede, 42,4%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – teljesen ellátatlanul maradt.** Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmenset jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan

figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év tizenegyedik hónapjában is **súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac**. Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,6%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,3%, Észak-Alföldön 7,4%, míg Dél-Dunántúlon 6,8% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további négyben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,7%-os, Nógrád megyében 10,2%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8,2%-os, Somogy megyében 8%-os, Heves megyében 7,4%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 7,1%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további négy megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Hajdú-Bihar megyében 6,8%-os, Békés megyében szintén 6,8%-os, Baranya megyében 6,4%-os, Tolna megyében 5,7%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A **közfoglalkoztatottak száma** októberben 66 ezer fő volt, 1,1%-kal több, mint egy hónappal, és 1,8%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első tíz hónapban 115 700 forint volt, nominálértékben 15,8%-kal több, mint egy évvel korábban; a nettó kereset reálértéke ugyanebben az időszakban 3,3%-kal csökkent. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,9%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első tíz hónapban a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 672 ezer fő **állt alkalmazásban**, 1,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 1,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 603 ezer főt alkalmaztak, 0,9%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első tíz hónapban 557 800 forint volt, 14%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 443 600 forintot tett ki, 16,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A medián kereset 20,5%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A versenyszférában – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 569 700 forint volt az átlagos kereset, 16,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 559 ezer forintot mutatott a keresetek átlaga, 4,3%-kal magasabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak **nettó átlagkeresete** az első tíz hónapban 370 900 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 14%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 19,8%-kal emelkedtek, **a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset jelentősen, 4,8%-kal csökkent**. A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 440 ezer forintos nettó átlagkereset 17,4%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a

közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 371 700 forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 4,3%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. ***A közszférában a reálkereset számottevően, 12,9%-kal csökkent.***

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági helyzet következtében ***inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra. A 2023. év adatai a trend változását tükrözik,*** de az adatok, többek között a maginfláció még mindig viszonylag magas szintje arra utal, hogy az áremelkedés dinamikája csak fokozatosan tér vissza a korábbi évtized alacsony értékeihez. Hazánkban a korábbi években érvényesült túlfűtött gazdasági növekedés valamint a forintgyengülés következtében már ötödik éve ***jelen van az árnyomás,*** amely a fogyasztói árakat a pandémia megjelenését megelőzően is magasán tartotta. Erre utal az Európai Unióban kiemelkedően magas infláció, valamint az élelmiszerek és az energia árának tartósan magas szintje egyaránt. Az Európai Unióban a fogyasztói árak novemberben 3,1%-kal, míg az eurózónában 2,4%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint – a magyar KSH által – számított 7,7%-os ***magyar infláció az Európai Unió tagországai között a második legmagasabb, csaknem két és félszerese az uniós átlagnak*** és több mint háromszorosa az eurózóna átlagának. Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára a novemberi élelmiszerárak 6,8%-kal, az eurózónában 6,9%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, míg ***a hazai fogyasztók számára*** összehasonlítható szerkezetben ***4,7%-kal voltak magasabbak*** az egy évvel azelőttinél. Az Európai Unión belül ***Magyarországon a legmagasabb a maginfláció értéke.*** Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex októberben az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 4,7%, az eurózónában 4,2%, hazánkban 9,1% volt. Magyarországon kívül csupán egy tagállamban, Romániában érte el a 9%-ot a maginfláció. Az Amerikai Egyesült Államokban novemberben 3,1%-os inflációt rögzített a statisztikai szolgálat.

A hazai ***ipari termelői árak*** októberben 0,6%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 6,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első tíz hónapban 10,8%-kal nőttek az ipari termelői árak. Októberben a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 5,8%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3,7%-kal, a villamos berendezés gyártásban 0,6%-kal, a gépgyártásban 0,2%-kal emelkedtek, míg a bőr- és textiliparban 0,8%-kal, a gyógyszeriparban 1,6%-kal, az élelmiszeriparban 1,8%-kal, a járműgyártásban 3,6%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 5,3%-kal, a fémfeldolgozásban 6,4%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 10,3%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 12,8%-kal, a vegyiparban 13,1%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 3,5%-kal, az energetikai szakágazatokban 20,2%-kal mérséklődtek egy év alatt a termelői árak.

Az *ipari export* értékesítési *árai* októberben 0,6%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 9,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első tíz hónapban 0,9%-kal emelkedtek a kiviteli árak. Októberben a gumi- és műanyagiparban 2,7%-kal, a villamos berendezés gyártásban 1,3%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 1%-kal nőttek, míg a gépiparban 0,9%-kal, a bőr- és textiliparban 1,1%-kal, a járműiparban 3,8%-kal, az élelmiszeriparban 4,1%-kal, a gyógyszergyártásban 4,5%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 5,5%-kal, a fémfeldolgozásban 9,9%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 13,8%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 14,6%-kal, a vegyiparban 18,4%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak az előző év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árai összességében 4,5%-kal, az energetikai ipariak 51,3%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az *ipar belföldi* értékesítési *árai* októberben 0,6%-kal csökkentek az előző havival, és 0,4%-kal emelkedtek az előző év azonos időszakával összevetve. Az első tíz hónapban 31%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak. Októberben a gyógyszergyártásban 13,5%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 12,5%-kal, a gépgyártásban 8,6%-kal, a gumi- és műanyagiparban 5,4%-kal, a bőr- és textiliparban 0,8%-kal, az élelmiszeriparban 0,1%-kal emelkedtek, míg a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 1,3%-kal, a fémfeldolgozásban 1,6%-kal, a vegyiparban 2,1%-kal, a járműgyártásban 2,4%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 5%-kal, a villamos berendezés gyártásban 6,4%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 12,4%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 0,7%-kal mérséklődtek, az energetikai iparban 0,4%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak.

A *mezőgazdasági termelői árak* októberben 29,2%-kal mérséklődtek az egy évvel azelőttihez képest. Az első tíz hónapban a termelői árak 12,4%-kal maradtak el az egy évvel korábbtól. A tizedik hónapban a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 38,3%-kal, ezen belül a gabonaféléké 53,9%-kal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. Az első tíz hónapban a búza felvásárlási ára 38,8%-kal, a kukoricáé 27,9%-kal csökkent. Októberben az ipari növények termelői ára 46,1%-kal, közülük az olajos növényeké 48,9%-kal csökkent. A burgonya 19,2%-kal, a zöldségfélék 15,9%-kal, a gyümölcsök 10%-kal kerültek többre, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 9,3%-kal, ezen belül a vágóállatoké 2,6%-kal mérséklődött, közülük az első tíz hónapban a vágósertésé 26%-kal, a vágóbaromfié 15,1%-kal, a vágómarháé 4,3%-kal emelkedett. Az állati termékek felvásárlási ára októberben 22%-kal csökkent, ezen belül az első tíz hónapban a tojásé közel másfélszeresére, 43,2%-kal, a tehéntejé 8,9%-kal nőtt.

A *fogyasztói árak* novemberben nem változtak az előző hónaphoz, és még mindig jelentősen, 7,9%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első tizenegy hónapban 18,7%-kal nőttek a fogyasztói árak. ***Továbbra is jelentős egyes alapvető élelmiszerek árának emelkedése.*** Emellett számolni kell azzal is, hogy ***a magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.*** A hazai élelmiszerárak 0,5%-kal emelkedtek egy hónap alatt; ezen belül a friss zöldségé 8,5%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 6,8%-kal, a sertézsiradéké 5,4%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 4,2%-kal, a sajtoké 1%-kal drágult egyetlen hónap alatt, míg a szalonnáé 1,2%-kal, a vajé, a dióé, a

máké és a mogyoróé valamint a száraz hüvelyesek egyaránt 1,6%-kal, az étolajé 1,9%-kal, a baromfiúsé 2%-kal, a teáé 2,9%-kal csökkent. A ruházati termékek ára 1,2%-kal, a szolgáltatásoké 0,3%-kal emelkedett, míg a tartós fogyasztási cikkeké 0,3%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára novemberben ***az általános inflációnál valamivel kisebb mértékben, 7,1%-kal emelkedett*** az egy évvel korábbihoz képest. A cukor ára csaknem másfélszeresére, 49,7%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezése 19,4%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 19,1%-kal, az iskolai étkezése 18,5%-kal, az üdítőitaloké 17,9%-kal, a gyümölcs- és zöldséglevéké 16,2%-kal, az eszpresszókávée 15,7%-kal, a munkahelyi étkezése 14%-kal, a fűszereké és ételízesítőké 13,5%-kal, az éttermi étkezése 12,9%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 12%-kal, a sertéshúsé 10,2%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 8,6%-kal, a péksüteményeké 6,8%-kal, a halé 6,3%-kal, a marhahúsé 4,8%-kal, a rizsé 4,7%-kal, a friss zöldségé 4,1%-kal, a dióé, a máké és a mogyoróé 3,8%-kal, a burgonyáé szintén 3,8%-kal, a szalonnáé 3,6%-kal emelkedett, míg a tejé 4,9%-kal, a margariné 5,5%-kal, a száraztésztáé 7,4%-kal, a vajé 9,9%-kal, a sajtoké 10,4%-kal, a sertézsiradéké 14,3%-kal, a liszté 15,8%-kal, a tojásé 24,4%-kal mérséklődött. A dohányárak ára 9,5%-kal, az égetett szeszesitaloké 6,7%-kal, a sörféléké 16,9%-kal, a boroké 9,1%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 21,1%-kal, a virágoké és dísznövényeké 12,7%-kal, a gyógyszereké 7,1%-kal, a tanszereké és az írószereké 15%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházatkodási cikkeké ez idő alatt 7,4%-kal emelkedett.

A tartós fogyasztási cikkek ára novemberben 0,4%-kal mérséklődött az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 4,6%-kal, az új személygépjárműveké 3,3%-kal nőtt, míg a használt személygépjárműveké 9,5%-kal, a televíziókészülékeké 3%-kal csökkent. A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára – a KSH adatközlése szerint – 18,1%-kal csökkent; ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé 36,2%-kal, az elektromos energiáé 3,5%-kal a szénéé 3,7%-kal mérséklődött, míg a tűzifáé 0,8%-kal nőtt. A járműüzemanyagok ára 25,4%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások éves összehasonlításban számottevően, 12,6%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 14,1%-kal, a járműjavítás 13,8%-kal, a háztartási szolgáltatás 13,3%-kal, a lakásjavítás és -karbantartás 12,4%-kal, az üdülési szolgáltatás 15,8%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 21,7%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként ugyancsak az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 25,5%-kal, a lakbér 12,3%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja 13,9%-kal nőtt.

A ***nyugdíjas fogyasztói*** kosárral számított ***árindex*** novemberben 0,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 7,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A tizenegyedik hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával éves összehasonlításban számított ***maginfláció*** 9,1% volt, ami azt mutatja, és a következő hónapokban főként a bázishatás miatt várható az árindex érzékelhető mérséklődése.

A fogyasztói árindex számításának és az ennek alapján közölt adatok megbízhatóságát az utóbbi évben alkalmazott módszertan erősen kétségessé teszi. 2022 júliusban a kormány jelentősen felemelte a vezetékes gáz és az elektromos áram árát, a fogyasztáshoz kötötten /”rezsicsökkentés csökkentése”/. A KSH akkor kiadott egy meglehetősen bonyolult közleményt arról, miként veszi figyelembe az általános árindex számításánál a két energiahordozóra számított árindexet. A választott módszertan szerint a gáz és az áram adott hónapra jutó árát annak megfelelően határozzák meg, hogy a lakosság milyen arányban fogyasztott az olcsóbb és a drágább termékből. **Azaz a lakossági fogyasztás csökkenését árcsökkenésként veszik figyelembe.** Az árindex általánosan alkalmazott módszertana szerint az árindex számításának lényege, hogy a bázisidőszaki vagy a tárgyidőszaki fogyasztás alapján rögzített súlyokat változatlanak tekintjük /ugyanígy a volumenindex számításnál az árakat tekintjük változatlanak/. Ha mindkét tényezőt, azaz az árakat és a fogyasztott mennyiséget /tehát a volument is/ az aktuális időszak adatainak megfelelően vesszük figyelembe akkor az értékindexet kapjuk. A KSH a vezetékes gáz és az elektromos energia esetében ezt az utóbbi számítást alkalmazza. Ez azt jelenti, hogy amikor a hivatal meghatározza a 988 termék és szolgáltatás /reprezentánsok/ árváltozásának megfigyelése alapján a fogyasztói árindexet, akkor ez valójában úgy történik, hogy 986 reprezentáns árindexét és 2 termék értékindexét egybegyűrjük. Ennek jelentős hatása van az árindexre: a KSH közlése szerint a vezetékes gáz ára 2022 novemberéhez képest 36,2%-kal, míg az áramé 3,5%-kal csökkent; mivel a gáz súlya a fogyasztásban 3%, az elektromos energiáé 2,5%, ezért **a novemberi infláció a közölnél** $(36,2 \cdot 0,0306 + 3,5 \cdot 0,0251 = 1,1956)$ **1,2 százalékponttal magasabb.**

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. **2022 első felében a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – pénziáramlás hatása,** míg **az év közepe óta folyamatosan csökken a forgalom.** 2023 októberben az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 0,3%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – jelentősen, 6,5%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest. Az első tíz hónapban a kiskereskedelmi forgalom volumene 9%-kal maradt el az egy évvel korábitól.

Évkezdetétől az élelmiszerforgalom 5,5%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 6,2%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké pedig 3,4%-kal mérséklődött. A vegyes iparcikkek forgalma 13,6%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 16,3%-kal, a könyveké és újságoké 5,3%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 4,8%-kal, a ruházati termékeké 7,7%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 2,5%-kal, az illatszereké 4,9%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest – 6,2%-kal, az

üzemanyagok eladásának volumene 21,2%-kal mérséklődött, a hasznáلتickek forgalma 4,7%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

A **lakosság betétállománya** október folyamán 137 milliárd forinttal csökkent, és a hónap végén 11 640 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 71 milliárddal, a devizabetéteké árfolyamváltozások következtében 58 milliárd forinttal, tranzakciók eredményeként 9 milliárd forinttal mérséklődött. A háztartások betétállománya összességében tranzakciók eredményeként – a szezonális hatások kiszűrése után – 143 milliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbtól. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint a tizedik hónap végén a lakosság birtokában 11 040 milliárd forint értékű állampapír volt, 17%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A **lakosság hitelállománya** októberben 32 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 10 088 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 33 milliárddal nőtt, míg a devizahiteleké árfolyamváltozások következtében 1 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 40 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbit.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** 2013 óta tartó dinamikus bővülése a világjárvány következtében 2020-ban megtorpant, amit a következő két évben ismét emelkedés követett. 2023 októberben a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján nem változott az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 3,4%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,6%-kal csökkent az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 3,2%-kal mérséklődött az előző év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdettől az export volumene 4,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, az importé 2,2%-kal elmaradt attól. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 3,6%-kal nőtt, az onnan érkező importé 5,2%-kal csökkent. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel volumene 6,3%-kal, az onnan származó behozatalé 4,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma az első tíz hónapban 2 977 milliárd forintot, illetve 7 929 millió eurót tett ki; az egyenleg jelentősen, 5 848 milliárd forinttal, illetve 15 312 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábbinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonal a kivitelben 0,9%-kal nőtt, míg a behozatalban 5,1%-kal csökkent, a cserearány 6,3%-kal javult

az előző év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz képest 1,5%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 4,1%-kal erősödött.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első tíz hónapban nyers adatok szerint 7,9%-kal nőtt, a behozatalé 2,5%-kal mérséklődött. Az árufőcsoport egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 0,1%-kal mérséklődött, a másik lényeges termékcsoporthoz, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 21,2%-kal, az energiafejlesztő gépeké és berendezéseiké 6,8%-kal, a közúti járműveké 24,8%-kal emelkedett. A második legjelentősebb árufőcsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 1,9%-kal, az importé 4,4%-kal csökkent. Az árufőcsoporton belül meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 20,2%-kal, behozatala 15,5%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoporthoz, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 7,7%-kal nőtt, behozatala 0,8%-kal mérséklődött. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 0,5%-kal szűkült, importja 0,7%-kal bővült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 27,9%-kal, importja 20,7%-kal visszaesett.

Az energiahordozók importvolumene az első tíz hónapban 7,7%-kal emelkedett, euróban mérve a kőolaj behozatala 8,9%-kal, a földgázé 52,4%-kal, a villamos energiáé 55,7%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb árufőcsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 3,7%-kal, a behozataluké 4%-kal csökkent. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 4,7%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 7,4%-kal visszaesett, míg a húsé és a húskészítményeké 10,9%-kal, az élőállatoké 13,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A nemzeti számlák előzetes adatai szerint a **kormányzat eredményszemléletű bevétele** az első három negyedévben 23 027 milliárd forint, míg **kiadása** 26 024 milliárd forint, **a kormányzati szektor hiánya** 2 997 milliárd forint, **a bruttó hazai termék 5,4%-a volt**. Az előző év azonos időszakához képest az egyenleg jelentősen, a GDP arányában 2,1 százalékponttal romlott. A kormányzati szektor adóssága szeptember végén 54 318 milliárd forint volt, az egy évvel korábbi 47 884 milliárd forinttal szemben, azaz az államadósság nominálértéke 12 hónap alatt 6 434 milliárd forinttal emelkedett. **A bruttó államadósság** a harmadik negyedév utolsó napján a GDP 75%-át tette ki, az egy évvel korábbi 75,5%-kal szemben.

Az első három negyedévben a **kormányzat** eredményszemléletű **bevétele** 2 467 milliárd forinttal, 12%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A termelési adókból származó bevételek 12,8%-kal emelkedtek. A jövedelemadó bevételek 19,4%-kal nőttek a gyermekes családoknak 2022 elején nyújtott adó-visszatérítés eredményszemléletű elszámolásának következtében. A társadalombiztosítási hozzájárulások 14,8%-kal haladták meg az egy évvel korábbit, az egyéb bevételek pedig 0,5%-kal nőttek az uniós transferek jelentős visszaesése miatt.

A **kormányzati szektor kiadásai** 3 829 milliárd forinttal, 17,3%-kal nőttek. A folyó termelő-felhasználás kiadásai 13,7%-kal emelkedtek, míg a beruházási kiadások jelentősen, 8,4%-kal visszaestek. A kamatkifizetések csaknem kétszeresükre, 99%-kal, a pénzügyi társadalmi juttatások 19,9%-kal, a munkavállalói jövedelmekre fordított kiadások 4,6%-kal nőttek az előző

évi extrajövedelmek által előállt magas bázis miatt, míg az egyéb kiadások 21,4%-kal haladták meg az egy évvel korábbi, melyben az energiaszolgáltatóknak nyújtott jelentős támogatásoknak volt döntő szerepe.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** november végén 4 074 milliárd forint, **az éves hiánycél 119,8%-a volt.** Az első tizenegy hónapban a központi alrendszernek 31 664 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 87%-át tette ki, és 35 738 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 89,9%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya november végén 3 825 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 107,4%-a volt.

A **gazdálkodó szervezetek** az első tizenegy hónapban 3 294 milliárd forint **adót fizettek**, 29,7%-kal többet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a szabályozás változása következtében a kincstárnak 956 milliárd forintos bevétele keletkezett, 37,8%-kal több, mint egy évvel korábban. A második legnagyobb tételt az egyéb központosított bevételek – a környezetvédelmi termékdíjak, az elektronikus és időalapú útdíjak, valamint a bírságbevételek – jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 15,7%-a, 516 milliárd forint e jogcímen folyt be az államkincstárba; összege 3,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Az egyéb központosított bevételek legnagyobb hányada változatlanul az elektronikus útdíjak befizetéséből ered. E jogcímen 268 milliárd forint realizálódott, 7,2%-kal több, mint az előző év azonos időszakában. A harmadik legnagyobb tételt az energia ágazat befizetése adták; az érintett cégek 386 milliárd forintot fizettek be a kincstárba – a különadó rendeletnek megfelelően – több mint kétszer annyit, 124,2%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. **Az első tizenegy hónapban 214 milliárd forint különadót fizettek a legnagyobb kiskereskedelmi vállalkozások,** – a 2022. év közepén radikálisan megemelt kötelezettségnek megfelelően – csaknem másfélszer annyit, 43,1%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. **A kiskereskedelmi különadó** – nem elhanyagolható mértékben – **hozzájárult az élelmiszerárak elszabadulásához.**

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek az első tizenegy hónapban 916 milliárd forintot értek el, csaknem két és félszer annyit, 137,5%-kal többet, mint a megelőző év azonos időszakában. Ez a jelentős többlet az MVM számára előírt 309 milliárd forintos osztalékkelőlegnek köszönhető, ami novemberben került be az államkincstárba.

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból az első tizenegy hónapban 8 081 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 3,1%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adókból az egy évvel korábban realizálnál mindössze 0,7%-kal, jövedéki adókból 10,7%-kal több, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából – az adómérték 2022. júliusi és a múlt év januári emelésének következtében – 9,7%-kal, a járműüzemanyagokból 12%-kal nagyobb bevétel keletkezett. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 305 milliárd forintos bevétel 15,6%-kal volt több az egy évvel korábbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 3 929 milliárd forint **adót fizetett**, 1 130 milliárd forinttal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból – miután a gyermekes

családoknak a 2022. évi választást megelőzően szinte teljes előző évi adóbefizetésüket visszatérítette a kormány, az alacsony bázis következtében – 1 148 milliárd forinttal nagyobb, míg illetékekből 7,6%-kal kevesebb, gépjárműadóból 0,1%-kal több állami bevétel keletkezett az egy évvel azelőttinél. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első tizenegy hónapban 8 642 milliárd forintot tett ki, amely 16,5%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 20,9%-kal, az egészségbiztosítási alapé 11%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 723 milliárd forint volt, 3%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Ezen belül e jogcímcsoport több mint felét, 50,6%-át kitevő foglalkoztatási alap 366 milliárd forintos bevétele 23%-kal volt kisebb az egy évvel korábinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alap 148 milliárd forintos összege – amely e bevételecsoport 20,4%-át jelentette – mindössze 0,1%-kal volt magasabb az előző év azonos időszakában realizálnál.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** az első tizenegy hónapban 10 940 milliárd forintot tettek ki, 3,9%-kal többet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 8,8%-kal nőttek, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 2,8%-kal csökkentek az előző év azonos időszakához képest. Az uniós programokra 2 402 milliárd forintot fordított a kormány, 12,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A helyi önkormányzatok támogatására november végéig 1 081 milliárd forintot utaltak a költségvetésből, folyóáron 10%-kal többet az egy évvel korábinál.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 687 milliárd forintot költött a központi költségvetés, folyóáron 4,2%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. A családi támogatásokra fordított összeg 1,3%-kal emelkedett, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 0,8%-kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény összegű – kiadások nominál értékben is 7,7%-kal elmaradtak az egy évvel korábitól. A foglalkoztatási alap kiadásai 324 milliárd forintot tettek ki, 14,5%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 31,1%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 5 320 milliárd forintos kiadása 20,1%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Az egészségbiztosítási alap kifizetései 3 743 milliárd forintot használtak fel, 10,8%-kal többet, mint a megelőző évben. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 2 189 milliárd forintot fordítottak, folyóáron 10,6%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásainak** november végi összege 124 milliárd forint volt, a hónap folyamán 1,8 milliárd forinttal nőtt. Az adósság legnagyobb hányadát, 96,3%-át, 119,4 milliárd forintot – az egészségügy és az oktatás állami fenntartású intézményeinek költségvetési fejezetek közötti átrendezése és a rendészeti szervek növekvő eladósodása következtében – a Belügyminisztérium halmozta fel. **Az egészségügyi ágazat adóssága 97,8 milliárd forintot, a teljes tartozásállomány csaknem négyötödét, 78,9%-át tette ki;** volumene annak ellenére 2,3 milliárd forinttal emelkedett november hónapban, hogy a kormány 90 milliárd forintos kerettel megindította az egészségügyi intézmények konszolidációját. Az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyonkezelő alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemek klinikai központjainak 28,5 milliárd

forintos adósságát. A jelenlegi helyzet világosan tükrözi, hogy hiábavaló a kormányzatnak az a magatartása, hogy év végén kifizeti a költségvetési szervek tartozását vagy annak jelentős részét, a normális működéshez valóságos konszolidációra, betartható működési rend kialakítására és a valós költségek megtérítésére van szükség. Ez különösen az egészségügyi szolgáltatók reális finanszírozására, de más ágazatokra, így az oktatási és a szociális intézményekére is megállapítható. A kormány ugyan júliusban már rendezte a kórházak tartozásának egy részét, ennek ellenére november végén 54 állami kórháznak állt fenn félmilliárd forintot meghaladó tartozása, ezen belül 37 intézményé az 1 milliárd forintot, 16 egészségügyi szolgáltatóé a 2 milliárd forintot, ebből 5 intézményé a 3 milliárd forintot, 2 kórházé a 4 milliárd forintot is túllépte. Megjegyzendő, hogy a nyári és az őszi kormányzati támogatás gyakorlatilag az egyéb állami intézményekkel /így a büntetésvégrehajtás központjával/ és energiaszolgáltatókkal szemben fennálló adósság részbeni kiegyenlítését szolgálta, a többi beszállító változatlanul kényszerhitelezői pozícióban maradt.

A BM más területein is folytatódott a tartozásállomány emelkedése. A Rendőrség szervezetei 14,2 milliárdos, a Büntetésvégrehajtás szervezetei 2,3 milliárdos, a Katasztrófavédelem szervezetei 2,4 milliárdos adósságot halmoztak fel az év első tizenegy hónapjában. Több mint egy éve folyamatosan nő a tankerületi központok tartozásállománya, és november végén 1,9 milliárd forintot tett ki. A Miniszterelnökség tartozásállománya 2 milliárd forintot, a Külgazdasági és Külügyminisztériumé valamint a Pénzügyminisztériumé egyaránt 0,6 milliárd forintot, a Kulturális és Innovációs Minisztériumé 0,4 milliárd forintot tett ki a tizenegyedik hónap végén. A tartozásállomány 94,1%-a a szállítókkal szembeni adósság, a költségvetés kényszerhitelezőivé téve a vállalkozások széles körét. A költségvetési intézmények több mint felének, 57,5%-ának volt november végén lejárt határidejű tartozása, több mint egyharmadának, az intézmények 39,8%-ának 30 napon túl fennálló adósságállománya volt.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban 6%-kal csökkent az *ipari termelés*; a következő évben a kibocsátás bővülésével 2,9%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. A következő évben 5,8%-kal nőtt az ipari termelés, míg 2023-ban ismét csökkent a kibocsátás. Az év tizedik hónapjában – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,6%-kal mérséklődött a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhatással korrigált adatok alapján – 2,8%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az első tíz hónapban az ipar kibocsátása 4,7%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A feldolgozóipari termelés 3,5%-kal, az energetikai ipari 25,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Évkezdettől a feldolgozóipar közel egyharmadát adó járműgyártás termelése 11,2%-kal emelkedett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 9%-kal, az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, az élelmiszeripar kibocsátása 11,8%-kal visszaesett. A kisebb súlyú alágak közül – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása 15,5%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 6,4%-kal bővült, míg a gépgyártásé 0,4%-kal, a gyógyszergyártásé 1,3%-kal, a bőr- és ruházati iparé

6,2%-kal, a papír- és nyomdaiparé 11,9%-kal, a kohászaté szintén 11,9%-kal, a kőolaj-feldolgozása 15,9%-kal, a gumi- és műanyagiparé 19%-kal, a vegyiparé 19,7%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

Az **ipari export** októberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,2%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 1,2%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első tíz hónapban az ipari kivitel 2,1%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A villamos berendezés gyártás kivitele 20,9%-kal, a járműgyártásé 12,4%-kal, a gyógyszeriparé 3%-kal, a gépgyártásé 1,1%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 0,9%-kal nőtt, míg a bőr- és textiliparé 2,3%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 6,7%-kal, a papír- és nyomdaiparé 6,8%-kal, az élelmiszeriparé 12,8%-kal, a vegyiparé 13,8%-kal, a gumi- és műanyagiparé 14%-kal, a kohászaté 18,6%-kal csökkent. A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 1,2%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, az energetikai iparé 29,7%-kal elmaradt attól.

Az **ipar belföldi értékesítése** októberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 8,8%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. Az első tíz hónapban a belföldi értékesítés 15,7%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Az ipari berendezések üzembe helyezésének és javításának belföldi értékesítése 14,7%-kal, a járműgyártásé 9,3%-kal emelkedett, míg a kohászaté 0,9%-kal, a villamos berendezés gyártásé 1%-kal, a gépiparé 5,5%-kal, a bőr- és textiliparé 8,1%-kal, a gyógyszeriparé 8,8%-kal, az élelmiszeriparé 9,8%-kal, a kőolaj-feldolgozása 12,2%-kal, a papír- és nyomdaiparé 14,2%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 16%-kal, a gumi- és műanyagiparé 20,6%-kal, a vegyiparé 24,7%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 9,1%-kal, az energetikai iparé 25%-kal visszaesett.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene októberben 10,1%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 7,1%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A **teljes rendelésállomány** a tizedik hónap végén 5%-kal alacsonyabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél. Az exportrendelések volumene október utolsó napján 6%-kal kisebb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül a gyógyszergyártásé több mint négy és félszeresére, 359,9%-kal, a papírgyártásé 20,1%-kal emelkedett, míg a vegyiparé 3,3%-kal, a gépgyártásé 5,6%-kal, a járműgyártásé 11,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 13%-kal, a kohászaté 14,2%-kal, a villamos berendezés gyártásé 15,9%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 11,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az első tíz hónapban – nyers adatok szerint – Pest régióban 5,9%-kal, a Dél-Alföldön 0,7%-kal nőtt az ipari kibocsátás, míg a többi régióban 3% és 11,4% között csökkent, a legnagyobb mértékben Észak-Magyarországon, valamint Észak-Alföldön 11,2%-kal és Budapesten 9%-kal.

Az **építőipari termelés** 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött, míg a következő évben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. 2022-ben 3%-kal nőtt, ezen belül az év közepe óta csökken a kibocsátás. 2023 októberben az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 1%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 0,1%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első tíz hónapban az építőipari

kibocsátás 4,2%-kal maradt el az egy évvel korábitól; az épületek építése 3,9%-kal, míg az egyéb építményeké 4,2%-kal csökkent.

Az építőipari vállalkozások **új szerződéseinek** volumene októberben 11,7%-kal elmaradt az egy évvel korábitól; ezen belül az épületek építésére irányulóké 9,3%-kal, az egyéb építmények létrehozását célzóké 13,9%-kal csökkent. Az ágazat **teljes szerződésállománya** a tizedik hónap végén 31%-kal kisebb volt az egy évvel korábinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 14,4%-kal, az egyéb építményeket célzóké 42,5%-kal elmaradt az egy évvel korábitól.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene** az első tíz hónapban 18,3%-kal emelkedett az egy évvel korábihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 36,1%-kal, ezen belül a búzáé 51,1%-kal nőtt, míg a kukoricáé 0,8%-kal visszaesett. Az ipari növények értékesítése 66%-kal, a zöldségféléké 18,5%-kal emelkedett, míg a gyümölcsöké 11,1%-kal mérséklődött. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 1,9%-kal elmaradt az egy évvel korábitól; a vágóállatok értékesítése 1,2%-kal, ezen belül a vágómarháé 10,5%-kal, a vágósertésé 3%-kal visszaesett, míg a vágóbaromfié 2,2%-kal nőtt. Az állati termékek felvásárlása 3,2%-kal mérséklődött, ezen belül a tojásé 8,9%-kal meghaladta az egy évvel korábit.

Turizmus

A **turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020 március közepétől jelentősen visszaesett**, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti forgalmat. A KSH legutóbb publikált adatai szerint 2023 első tíz hónapjában 13 661 ezer **vendég** 35 623 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 3,9%-kal, a **vendégéjszakáké** 1,5%-kal haladta meg az egy évvel korábit. A **külföldi vendégek** 16 672 ezer éjszakát töltöttek ezeken a szálláshelyeken, 12,4%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **belföldi vendégek** az első tíz hónapban 18 951 ezer éjszakát töltöttek kereskedelmi szálláshelyeken, ami 5,2%-kal elmaradt az egy évvel korábitól. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele 512 milliárd forintot tett ki, folyóáron 25,1%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Ezen belül az árbevétel kétharmadát kitevő szállásdíj-bevételek 368 milliárd forintra, 25,3%-kal nőttek.

Népmozgalom

Az év első tizenegy hónapjában 78 600 **gyermek született**, – az alacsony bázishoz képest is – 3,1%-kal kevesebb, mint az előző év azonos időszakában. A születési arányszám 8,9‰ volt, 0,2 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. Évkezdettől 47 500 **házasságot kötöttek**, számottevően, 22,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 5,4‰ volt, 1,5 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbitól.

Az első tizenegy hónapban 114 900 **halálesetet** anyakönyveztek, 7,2%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A halálozási arányszám 13,1‰ volt, 0,9 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a megelőző év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 3‰ volt, 0,6 ezrelékponttal csökkent az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a **természetes fogyás** következtében évkezdettől 36 400 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,7 ezrelékponttal kisebb ütemű, 4,1‰ volt.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatközlése szerint az első tizenegy hónapban 155 ezer **bűncselekményt** regisztráltak, jelentősen, 7,1%-kal többet, mint a megelőző év azonos időszakában. Évkezdettől 133 600 elkövetést regisztrált a bűnügyi statisztika, 3%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2024. január 5.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.

Helyzetkép

2023. november – december

Gazdasági növekedés

Növekvő bizonytalanság jellemzi a világgazdaságot. Több mint egy éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, és ezen felül jelentős geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. Ezek közül jelenleg a legkritikusabb a közelkeleti konfliktus, amely a Hamász terrortámadása nyomán alakult ki, és kihatással lehet az egyébként is kényes energiahelyzetre, valamint a Vörös-tengerre kiterjedő válság, amely komolyan veszélyezteti a világkereskedelem normális működését. A globális gazdaság növekedési kilátásai a korábbi évekenél lényegesen kedvezőtlenebbé váltak, és a széles körben bekövetkező lassulás mellett a fejlett országok némelyikében a recesszió veszélye sem múlt el. A múlt évben a fejlett országokat különösen sújtó infláció a negyedik negyedévben a vártnál is gyorsabban enyhült, az utóbbi hónapokban a korábban makacs maginfláció is csökkenő tendenciát mutat, ugyanakkor az infláció megfékezéséhez szükségszerűen alkalmazott szigorú monetáris politika a növekedés ellen hat. Egyidejűleg sürgető a pandémia időszakában az egyes nemzetgazdaságokban kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, ezért nem szorulhat háttérbe a szigorú fiskális politika sem, melynek törvényszerű következménye a kereslet csökkenése.

A Nemzetközi Valutaalap szakértőinek év eleji prognózisa szerint a globális gazdaság a 2022. évi 3,5%-ot, valamint a múlt évre becsült 3,1%-ot követően 2024-ben ismét 3,1%-kal, jövőre 3,2%-kal bővíülhet; az ez évi várakozás 0,2 százalékponttal meghaladja az őszi prognózisban megjelölt indexet, míg a jövő évi azonos azzal. A fejlett gazdaságok növekedési előrejelzését 2024-re 0,1 százalékponttal 1,5%-ra javította, a 2025. évit változatlanul 1,8%-on tartotta az IMF szakértő gárdája. A januári prognózis szerint az Egyesült Államok bruttó hazai terméke az idén 2,1%-kal, míg jövőre 1,7%-kal haladhatja meg az előző évit. Az Európai Unióban az egyesített GDP volumene 2024-ben 1,2%-kal, a jövő évben 1,9%-kal emelkedhet, míg ugyanezek a mutatók az eurózónában 0,9%, illetve 1,7% lehetnek. Az IMF azt feltételezi, hogy a német gazdaság az idei 0,5%-ot követően jövőre 1,6%-kal bővíül, míg az olasz gazdaság két azonos mutatója 0,7%, illetve 1,1% lehet. Az előrejelzés szerint ennél kedvezőbbek a francia és a

spanyol gazdaság kilátásai: az előbbiben 1% és 1,7%, míg az utóbbiban 1,5% és 2,1% lehet a bővülés dinamikája. Az Egyesült Királyság bruttó hazai terméke ez évben várhatóan 0,6%-kal, jövőre pedig 1,6%-kal emelkedik, míg Japáné a két relációban 0,9%-kal, illetve 0,8%-kal nőhet.

A feltörekvő gazdaságokban magasabb dinamikát vár az IMF: a 2022. évi és a múlt évi 4,1%-ot követően ez évben is 4,1%-os, 2025-ben pedig 4,2%-os bővülést prognosztizálnak. A kínai gazdaságban a korábbi időszakhoz képest lassulás várható: a GDP 2022. évi 3%-os és a múlt évi 5,2%-os emelkedését ez évben 4,6%, míg jövőre 4,1% követheti. Ezzel szemben Indiában az elmúlt két évi 7,2%-os és 6,7%-os növekedés ez évben és 2025-ben is 6,5%-ra módosul. Az orosz gazdaságban a 2021. évi 1,2%-os szűkülés, valamint a múlt évi 3%-os bővülés után idén várhatóan 2,6%-kal, míg jövőre 1,1%-kal nő a GDP az IMF prognózisa szerint. A világkereskedelem volumenének elmúlt két évi 5,2%-os, illetve 0,4%-os emelkedése 2024-ben 3,3%-ra, míg jövőre 3,6%-ra nőhet.

Az eddig megjelent, részben becsült – az ukrajnai háború következményeit is tükröző – ***statisztikai adatok valamivel kedvezőbbek a korábban feltételezett kilátásoknál:*** az Amerikai Egyesült Államok bruttó hazai terméke a negyedik negyedévben – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3,1%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az Európai Unióban a gazdaság – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – stagnált az előző negyedévhez, és 0,2%-kal bővült a 2023. év azonos időszakához viszonyítva. Az eurózóna 20 tagországában is változatlan maradt a GDP negyedéves, és 0,1%-kal emelkedett éves összehasonlításban. A pandémia és az orosz–ukrán háború miatti energiaár emelkedés, továbbá a külföldi beszállítások folyamatosságának hiánya súlyosan érintette a német gazdaságot: a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – 0,3%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 0,2%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az eurózóna másik jelentős gazdasága, a francia fejlődési üteme a korábbiakhoz viszonyítva szintén jelentősen mérséklődött: a bruttó hazai termék stagnált az előző negyedévhez, és 0,7%-kal emelkedett 2022 azonos időszakához képest. A kilábalás lehetőségének nehézségeire utalnak az eurózóna két másik jelentős gazdaságának adatai: az olasz GDP 0,2%-kal bővült az előző negyedévhez, és 0,5%-kal a megelőző év azonos időszakához viszonyítva, míg a spanyol az első relációban 0,6%-kal, az előző év azonos időszakával összevetve pedig 2%-kal emelkedett. Kínában a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – 1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 5,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

A magyar gazdaság 2022 második félévében recesszióba került, amelyen érdemben az sem változtat, hogy a KSH a 2023 második negyedévi GDP adatot negatívról stagnálásra módosította. ***A gazdasági folyamatok a múlt év egészében 0,5 körüli zsugorodást eredményeztek.*** A gazdasági teljesítmény múlt évi visszaesése következtében az Európai Unióban csak Észtországban és Írországban várható a magyarországinál jelentősebb csökkenés. A magyar gazdaság kritikus helyzetét az is tükrözi, hogy az 1%-nál alacsonyabb mértékű zsugorodás döntően a mezőgazdaság 2023. évi kiugró teljesítményének köszönhető, mivel – a kétségtelenül rendkívül alacsony bázishoz mérten – az ágazat – az eddig rendelkezésre álló adatok alapján – 60%-ot megközelítő bővülése nélkül a bruttó hazai termék volumene 2-2,5%-kal visszaesne. Gyökeres gazdaságpolitikai fordulat nélkül nem várható a kormány által ígért

4%-os gazdasági növekedés az idei évben sem. A realitás ennek mintegy a fele. Mégsem ez a magyar gazdaság legnagyobb problémája; ennél **sokkal súlyosabb gond a strukturális válság**. **A gazdaság szerkezete az utóbbi 13 évben a lecsúszást determináló irányba halad**: a munkaalapú társadalomként meghirdetett politika következményei egyre jobban látszanak a csekély hozzáadott értéket képviselő, alacsony képzettséget igénylő, alacsony bérű munkavállalókkal működő, nagy energiaigényű ipari üzemek térnyerésével. A kormány nem képes és nem hajlandó belátni, hogy a tudásalapú társadalom lehet a térvésztes megállításának és a felzárkózáshoz történő visszatérésnek az útja.

A kormányzati gazdaságpolitika következményeként az államháztartási hiány a múlt évben is lényegesen túllépte nem csupán a költségvetési törvényben eredetileg meghatározott 3,9%-os mértéket, hanem a kormány döntésével megemelt 5,2%-os hiánycélt is, sőt feltehetően meghaladta **a GDP 6%-át**. A jelenleg már rendelkezésre álló információ szerint az államháztartás 2023. évi pénzforgalmi hiánya a GDP 7,1%-át tette ki. Megjegyzendő, ez a hatalmas deficit annak ellenére jött létre, hogy az Európai Unióból december végén 964 milliárd forintnak megfelelő forrás érkezett az államkincstárba. Mivel a múlt év nyarán elfogadott idei költségvetési törvény – ma már jól láthatóan – irreális adatokra épült, ezért **elkerülhetetlenek a további megszorító intézkedések, és nem látszik esély a 2022 közepe óta tapasztalt rögtönzésekkel teli, koherencia nélküli gazdaságpolitika megváltozására sem**. Az idei évben sem várható érdemi javulás az államháztartás helyzetében. Az – eddig még nem módosított – 2024. évi költségvetési törvény 4%-os gazdasági növekedéssel és 2,9%-os államháztartási hiánnyal számol. Ezek a tervszámok irreálisak. A várható 2-2,5%-os gazdasági növekedés mellett és a gazdasági és társadalmi feszültségek fokozódását, a közszolgáltatások kaotikus állapotát valamint az adósságszolgálati terhek magas szintjét is számításba véve az államháztartási hiány 1-1,5 százalékpontos csökkentése is komoly konfliktusokat hozhat felszínre. Döbbenetes tény, hogy az **államadósság után ez évben fizetendő kamatok meghaladják az egészségügyi közkiadások teljes összegét**.

A konkrét adatokat illetően 2020-ban – a KSH kiigazított adatai szerint – 4,5%-kal csökkent a GDP volumene, míg 2021-ben 7,1%-os emelkedés következett be. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,3%-kal haladta meg a két évvel korábbi. A 2022. év egészében az első fél évben regisztrált számottevő bővülés következtében még 4,6%-kal nőtt a GDP éves volumene. Azaz **a választás előtti rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás érzékelhető felfutásának hatására számottevően nőtt a bruttó hazai termék, amit a második fél évben szükségszerűen technikai recesszió követett**. 2022-ről általánosságban is megállapítható, hogy **a növekedést a fogyasztás vezérelte**. 2023 első negyedévben – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – a bruttó hazai termék 0,2%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,1%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A második negyedévben a GDP – a KSH adatfelülvizsgálata következtében – változatlan maradt az előző negyedévhez, és 2,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A harmadik negyedévben a bruttó hazai termék 0,9%-kal haladta meg az előző negyedévit, és 0,3%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. Az első három negyedévben 1,2%-kal esett vissza a bruttó hatai termék volumene.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok a múlt év első felében érzékelhető csökkenést, a második félévben stagnálást jeleznek a – szezonális hatásoktól megtisztított – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya decemberben 5,9%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,4%-ot mutatott. Spanyolországban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliség: 11,7%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További öt tagállamban mértek 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Görögországban 9,2%-os, Svédországban 8%-os, Finnországban 7,4%-os, Franciaországban 7,3%-os, Olaszországban 7,2%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában Magyarország a maga sajátosan számított 4,2%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 21. helyen állt. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban is visszaállt a pandémia előtti szintre, így például az Amerikai Egyesült Államokban decemberben 3,7%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint a negyedik negyedév átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 740 ezer fő volt, 38 ezer fővel, 0,8%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 63 ezer főt tett ki, ami 9,5%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 107 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 7,5%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – **hazai elsődleges munkaerőpiacon** az október és december közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 129 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 570 ezer főt foglalkoztattak, 0,8%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 75% volt, 0,5 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 88,3% volt, 0,2 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál, az 55-64 évesek 69,6%-os foglalkoztatási mutatója pedig 2,8 százalékponttal haladta meg a megelőző év azonos időszakában regisztrált értéket.

Az **aktív munkanélküliek száma** a negyedik negyedév átlagában 220 ezer fő volt, **31 ezer fővel, 16,3%-kal több, mint egy évvel korábban.** A harmadik negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 120 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – az október és december közötti három hónap átlagában 4,4% volt, 0,6 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. A 25 éven aluliak

között 14,7%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 3,6 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: az álláskereső több mint egyharmada, 34,2%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget, arányuk 1,8 százalékponttal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A munkanélküliség átlagos időtartama ebben az időszakban 9,3 hónap volt, ugyanannyi, mint egy évvel korábban.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** a múlt év végén 225 ezer fő volt, 1 200 fővel, 0,5%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 5 400 fővel, 2,3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az év tizenkettedik hónapjában a foglalkoztatók 38 ezer új álláshelyet jelentettek be, 59,1%-kal többet, mint egy hónappal, és 92,5%-kal többet, mint a megelőző év azonos időszakában. Az egy évvel korábbi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 48,2%-kal, a támogatott munkahelyeké 162,9%-kal lett több. A decemberben bejelentett új álláshelyek több mint fele, 52,7%-a közmunka végzésére irányult.

December végén a nyilvántartott munkanélküliek 9,9%-a 25 éven aluli fiatal volt, 49,3%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 29,9%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 40,6%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 51,1%-a – körében 50,3% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,7% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 4,6% technikumot, míg 19,3% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 8,3%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskereső közel egyharmada, 32,9%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt.

A munkanélküliek csupán alig több mint egyharmada, 36,3%-a volt álláskeresői támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 92 800 forintos álláskeresői segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskeresők 21,7%-a részesült. **A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede**, 42%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – **teljesen ellátatlanul maradt**. Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmenset jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év tizenkettedik hónapjában is **súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac**. Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,6%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,1%, Észak-Alföldön 7,3%, míg Dél-Dunántúlon 6,7% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további négyben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

11,5%-os, Nógrád megyében 10,1%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8,1%-os, Somogy megyében 8%-os, Heves megyében 7,3%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 7,2%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további négy megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Békés megyében 6,7%-os, Hajdú-Bihar megyében 6,6%-os, Baranya megyében 6,4%-os, Tolna megyében 5,5%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A **közfoglalkoztatottak száma** novemberben 66 ezer fő volt, 0,5%-kal több, mint egy hónappal, és 1,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első tizenegy hónapban 115 700 forint volt, nominálértékben 15,8%-kal több, mint egy évvel korábban; a nettó kereset reálértéke ugyanebben az időszakban 2,4%-kal csökkent. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,9%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első tizenegy hónapban a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 673 ezer fő **állt alkalmazásban**, 1,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 0,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 603 ezer főt alkalmaztak, 0,9%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első tizenegy hónapban 563 500 forint volt, 14%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 447 600 forintot tett ki, 16,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A medián kereset 20,6%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A versenyszférában – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 574 800 forint volt az átlagos kereset, 16,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 567 600 forintot mutatott a keresetek átlaga, 5,4%-kal magasabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak **nettó átlagkeresete** az első tizenegy hónapban 374 800 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 14%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 18,7%-kal emelkedtek, **a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset jelentősen, 4%-kal csökkent**. A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 382 200 forintos nettó átlagkereset 16,3%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 377 500 forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 5,4%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. **A közszférában a reálkereset számottevően, 11,2%-kal csökkent.**

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági helyzet következtében **inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra. A 2023. év adatai a trend változását tükrözik**, de az adatok, többek között a maginfláció még mindig viszonylag magas szintje arra utal, hogy az áremelkedés dinamikája csak fokozatosan tér vissza a korábbi évtized alacsony értékeihez. Hazánkban a korábbi évek túlfűtött gazdasági növekedése valamint a forintgyengülés következtében már ötödik éve **jelen van az árnyomás**, amely a fogyasztói árakat a pandémia megjelenését megelőzően is magasán tartotta. Erre utal az Európai Unióban kiemelkedően magas infláció, valamint az élelmiszerek és az energia árának viszonylag magas szintje egyaránt. Az Európai Unióban a fogyasztói árak decemberben 3,4%-kal, míg az eurózónában 2,9%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint – a magyar KSH által – számított 5,5%-os **magyar infláció az Európai Unió tagországai között a hatodik legmagasabb, több mint másfélszerese az Unió** és csaknem kétszerese az eurózóna átlagának. Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára a decemberi élelmiszerárak 5,9%-kal, az eurózónában 6,1%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, míg **a hazai fogyasztók számára** összehasonlítható szerkezetben – a rendkívül magas bázishoz képest – **2,4%-kal haladták meg** az egy évvel azelőttit. Az Európai Unión belül **Magyarországon a második legmagasabb a maginfláció értéke**. Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 4,3%, az eurózónáéban 3,9%, hazánkban 7,8% volt. A magyarországinál csupán Romániában volt magasabb a maginfláció értéke 8,5%-kal. Az Amerikai Egyesült Államokban decemberben 3,4%-os inflációs és 3,9%-os maginflációs értéket tett közzé a statisztikai szolgálat.

A hazai **ipari termelői árak** novemberben 0,8%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 6,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első tizenegy hónapban 9,2%-kal nőttek az ipari termelői árak. Novemberben a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 5,7%-kal, a gumi- és műanyagiparban 4,2%-kal, a villamos berendezés gyártásban 2,3%-kal, a gépgyártásban 1,1%-kal, a gyógyszeriparban 0,5%-kal emelkedtek, míg a bőr- és textiliparban 1,4%-kal, az élelmiszeriparban 3,7%-kal, a járműgyártásban szintén 3,7%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 4,5%-kal, a fémfeldolgozásban 6,2%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 9,7%-kal, a vegyiparban 13,6%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 13,9%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 3,5%-kal, az energetikai szakágazatokban 19,4%-kal mérséklődtek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export** értékesítési **árai** novemberben 0,9%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 8,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első tizenegy hónapban nem változtak a kiviteli árak. Novemberben a gumi- és műanyagiparban 4,5%-kal, a villamos berendezés gyártásban 3,1%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 1,6%-kal, a

gépiparban 0,4%-kal nőttek, míg a bőr- és textiliparban 1,5%-kal, a gyógyszergyártásban 1,9%-kal, a járműiparban 3,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 4,6%-kal, az élelmiszeriparban 5,4%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 6,9%-kal, a fémfeldolgozásban 9,1%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 13,7%-kal, a vegyiparban 18,1%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak az előző év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árai összességében 3,8%-kal, az energetikai ipariak 46,2%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** novemberben 0,7%-kal csökkentek az előző havival, és 1,9%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Az első tizenegy hónapban 28%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak. Novemberben a gyógyszergyártásban 13,3%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 11,5%-kal, a gépgyártásban 6,4%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3,6%-kal emelkedtek, míg a bőr- és textiliparban 0,9%-kal, az élelmiszeriparban 2,3%-kal, a járműgyártásban ugyancsak 2,3%-kal, a fémfeldolgozásban 2,4%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 3,9%-kal, a vegyiparban 4,1%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 4,8%-kal, a villamos berendezés gyártásban 6,3%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 16,6%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 2,6%-kal, az energetikai iparban 1,6%-kal mérséklődtek a belföldi értékesítési árak.

A **mezőgazdasági termelői árak** novemberben 30,2%-kal mérséklődtek az egy évvel azelőttihez képest. Az első tizenegy hónapban a termelői árak 15%-kal maradtak el az egy évvel korábbtól. Novemberben a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 38,5%-kal, ezen belül a gabonaféléké 52,5%-kal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. Az első tizenegy hónapban a búza felvásárlási ára 39,5%-kal, a kukoricáé 35,3%-kal csökkent. Novemberben az ipari növények termelői ára 44,3%-kal, közülük az olajos növényeké 47%-kal csökkent. A burgonya 9,5%-kal, a gyümölcsök 6%-kal kerültek többre, míg a zöldségfélék 2,6%-kal kevesebbe, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 12,4%-kal, ezen belül a vágóállatoké 5,1%-kal mérséklődött, közülük az első tizenegy hónapban a vágósertésé 23,4%-kal, a vágóbaromfié 11,7%-kal, a vágómarháé 3,5%-kal emelkedett. Az állati termékek felvásárlási ára novemberben 25,7%-kal csökkent, ezen belül az első tizenegy hónapban a tojásé számottevően, 34,2%-kal, a tehéntejé 4,9%-kal nőtt.

A **fogyasztói árak** decemberben 0,3%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és még mindig jelentősen, 5,3%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. **A múlt évben 17,6%-kal, az utóbbi két évben összességében 34,7%-kal nőttek a fogyasztói árak. A magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.** A hazai élelmiszerárak 0,1%-kal csökkentek egy hónap alatt; ezen belül a friss zöldségé 11,1%-kal, a tejé 1%-kal, az eszpresszókávée szintén 1%-kal drágult egyetlen hónap alatt, míg a sertéssziradéké 1%-kal, a sajtoké 1,1%-kal, a margariné 1,3%-kal, a dióé, a máké és a mogyoróé 1,5%-kal, a baromfihúsé 1,7%-kal, a liszté 2,3%-kal, a teáé 2,6%-kal, a cukoré 4,1%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 7,6%-kal csökkent. A ruházati termékek ára 0,2%-kal, a szolgáltatásoké 0,6%-kal emelkedett, míg a tartós fogyasztási cikkeké 0,3%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára decemberben *az általános inflációnál valamivel kisebb mértékben, 4,8%-kal emelkedett* az egy évvel korábbihoz képest. Ugyanakkor *az élelmiszerárak a múlt év egészében drasztikus mértékben, 25,9%-kal, az utóbbi két évben több mint másfélszeresükre, 58,6%-kal emelkedtek.* A cukor ára csaknem másfélszeresére, 42,1%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezésé 18,6%-kal, az iskolai étkezésé 18,1%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 17,2%-kal, az üdítőitaloké 16,1%-kal, az eszpresszókávée 14,8%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 12,6%-kal, az éttermi étkezésé 11,5%-kal, a munkahelyi étkezésé 11,4%-kal, a sertéshúsé 10,3%-kal, a fűszereké és ételízesítőké 9,9%-kal, a friss zöldségé szintén 9,9%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 7,3%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 6,5%-kal, a szalonnáé 4,7%-kal, a rizsé 4,3%-kal, a péksüteményeké 4,1%-kal, a marhahúsé 3,7%-kal, a burgonyáé 3,6%-kal emelkedett, míg a baromfihúsé 4%-kal, a margariné 5,2%-kal, a kenyéré 5,9%-kal, a tejé 10,3%-kal, a száraztésztáé 11%-kal, a vajé 14,5%-kal, a sajtoké 15,5%-kal, a sertézsiradéké 16,4%-kal, a liszté 17,8%-kal, a tojásé 18,1%-kal mérséklődött. A dohányárak ára 10%-kal, az égetett szeszesitaloké 6,6%-kal, a sörféléké 14,3%-kal, a boroké 8,8%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 18%-kal, a virágoké és dísznövényeké 12,2%-kal, a gyógyszereké 7,9%-kal, a tanszereké és az írószereké 14,6%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházkodási cikkeké ez idő alatt 6,9%-kal emelkedett.

A tartós fogyasztási cikkek ára decemberben 1%-kal mérséklődött az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 5,2%-kal, az új személygépjárműveké 2,3%-kal nőtt, míg a használt személygépjárműveké 10,3%-kal, a televíziókészülékeké 3%-kal csökkent. A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára – a KSH adatközlése szerint – 13,9%-kal csökkent; ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé 29,6%-kal, az elektromos energiáé 3,5%-kal a széné 3,9%-kal mérséklődött, míg a tűzifáé 0,6%-kal nőtt. A járműüzemanyagok ára 4,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások éves összehasonlításban számottevően, 12,4%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 12%-kal, a járműjavítás 13,3%-kal, a háztartási szolgáltatás 13%-kal, a lakásjavítás és -karbantartás 11,7%-kal, az üdülési szolgáltatás 12%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 21,7%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként ugyancsak az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 25,1%-kal, a lakbér 12,2%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja 13,9%-kal nőtt.

A *nyugdíjas fogyasztói* kosárral számított *árindex* decemberben 0,3%-kal csökkent az előző hónaphoz, és 5,3%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. *A múlt évben 18,3%-kal, az utóbbi két évben 36,3%-kal nőtt a nyugdíjas árindex.* A tizenkettedik hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával – éves összehasonlításban számított *maginfláció* 7,6% volt, ami azt mutatja, hogy a következő néhány hónapban a bázishatás miatt várható az árindex némi mérséklődése.

A fogyasztói árindex számításának és az ennek alapján közölt adatok megbízhatóságát az utóbbi évben alkalmazott módszertan erősen kétségessé teszi. 2022 júliusban a kormány jelentősen felemelte a vezetékes gáz és az elektromos áram árát, a fogyasztáshoz kötötten /”rezsicsökkentés csökkentése”/. A KSH akkor kiadott egy meglehetősen bonyolult közleményt

arról, miként veszi figyelembe az általános árindex számításánál a két energiahordozóra számított árindexet. A választott módszertan szerint a gáz és az áram adott hónapra jutó árát annak megfelelően határozzák meg, hogy a lakosság milyen arányban fogyasztott az olcsóbb és a drágább termékből. ***Azaz a lakossági fogyasztás csökkenését árcsökkenésként veszik figyelembe.*** Az árindex általánosan alkalmazott módszertana szerint az árindex számításának lényege, hogy a bázisidőszaki vagy a tárgyidőszaki fogyasztás alapján rögzített súlyokat változatlanok tekintjük /ugyanígy a volumenindex számításnál az árakat tekintjük változatlanok/. Ha mindkét tényezőt, azaz az árakat és a fogyasztott mennyiséget /tehát a volument is/ az aktuális időszak adatainak megfelelően vesszük figyelembe akkor az értékindexet kapjuk. A KSH a vezetékes gáz és az elektromos energia esetében ezt az utóbbi számítást alkalmazza. Ez azt jelenti, hogy amikor a hivatal meghatározza a 988 termék és szolgáltatás /reprezentánsok/ árváltozásának megfigyelése alapján a fogyasztói árindexet, akkor ez valójában úgy történik, hogy 986 reprezentáns árindexét és 2 termék értékindexét egybegyűrik. Ennek jelentős hatása van az árindexre: a KSH közlése szerint a vezetékes gáz ára 2022 decemberéhez képest 29,6%-kal, míg az áramé 3,5%-kal csökkent; mivel a gáz súlya a fogyasztásban 3%, az elektromos energiáé 2,5%, ezért ***a decemberi infláció a közölnél (29,6*0,0306+ 3,5*0,0251=0,99361) 1 százalékponttal magasabb.***

Jövedelem és fogyasztás

A ***kiskereskedelmi forgalom*** a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. ***2022 első felében a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – pénzkirárlás hatása, míg az év közepe óta folyamatosan csökken a forgalom.*** 2023 novemberben az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 0,8%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – 5,4%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest. Az első tizenegy hónapban a kiskereskedelmi forgalom volumene jelentősen, 8,7%-kal maradt el az egy évvel korábitól.

Évkezdettől az élelmiszerforgalom 5,3%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 5,9%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké pedig 3,3%-kal mérséklődött. A vegyes iparcikkek forgalma 13,3%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 15,3%-kal, a könyveké és újságoké 5,5%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 4,6%-kal, a ruházati termékeké 7,8%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 2,7%-kal, az illatszereké 4,8%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest – 5,3%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene érzékelhetően, 21,1%-kal mérséklődött, a használatcikkek forgalma 4,4%-kal elmaradt az egy évvel korábitól.

A ***lakosság betétállománya*** november folyamán 102 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 11 741 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 74 milliárddal, a devizabetéteké

tranzakciók eredményeként 54 milliárd forinttal nőtt, árfolyamváltozások következtében 26 milliárd forinttal mérséklődött. A háztartások betétállománya összességében tranzakciók eredményeként – a szezonális hatások kiszűrése után – 40 milliárd forinttal csökkent. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint a tizenegyedik hónap végén a lakosság birtokában 9 990 milliárd forint értékű állampapír volt, 15,9%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A **lakosság hitelállománya** novemberben 26 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 10 114 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 28 milliárddal nőtt, míg a devizahiteleké tranzakciók eredményeként 2 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 36 milliárd forinttal nőtt.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** 2013 óta tartó dinamikus bővülése a világválság következtében 2020-ban megtorpant, amit a következő két évben ismét emelkedés követett. 2023 novemberben a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 2,8%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 3,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 6,1%-kal csökkent az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján jelentősen, 16%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdetétől az export volumene 3,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, az importé 3,7%-kal elmaradt attól. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 2,6%-kal nőtt, az onnan érkező importé 5,5%-kal csökkent. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel volumene 6%-kal, az onnan származó behozatalé 0,6%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma az első tizenegy hónapban 3 575 milliárd forintot, illetve 9 509 millió eurót tett ki; az egyenleg jelentősen, 7 051 milliárd forinttal, illetve 18 345 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábbinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 0,2%-kal nőtt, míg a behozatalban 6,1%-kal csökkent, a cserearány 6,7%-kal javult az előző év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz képest 2%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 4,9%-kal erősödött.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első tizenegy hónapban nyers adatok szerint 6,2%-kal nőtt, a behozatalé 5,1%-kal mérséklődött. Az árufélcsoport egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek

euró értékben számított exportja 1,3%-kal mérséklődött, a másik lényeges termékcsoporthoz, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 18,8%-kal, az energiafejlesztő gépeké és berendezéseké 6,6%-kal, a közúti járműveké 22%-kal emelkedett. A második legjelentősebb árucsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 1,9%-kal, az importé 5,1%-kal csökkent. Az árucsoporton belül meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 18,9%-kal, behozatala 15%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoporthoz, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 7%-kal nőtt, behozatala 0,4%-kal mérséklődött. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 0,9%-kal, importja 0,5%-kal szűkült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 26,5%-kal, importja 20,4%-kal visszaesett.

Az energiahordozók importvolumene az első tizenegy hónapban 7,4%-kal emelkedett, euróban mérve a kőolaj behozatala 8,1%-kal, a földgázé 56,2%-kal, a villamos energiáé 55%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb árucsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 2,9%-kal, a behozataluké 5%-kal csökkent. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 2,5%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 7,6%-kal visszaesett, míg a húsé és a húskészítményeké 8,9%-kal, az élőállatoké 10,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** a múlt év végén 4 593 milliárd forint, **az éves hiánycél 135,1%-a volt.** A múlt év folyamán a központi alrendszernek 36 516 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 100,4%-át tette ki, és 41 109 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 103,4%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya december végén 4 293 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 120,5%-a volt.

A **gazdálkodó szervezetek** a múlt évben 3 633 milliárd forint **adót fizettek**, 25,5%-kal többet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a szabályozás változása következtében a kincstárnak 1 014 milliárd forintos bevétele keletkezett, 35,8%-kal több, mint egy évvel korábban. A második legnagyobb tételt az egyéb központosított bevételek – a környezetvédelmi termékdíjak, az elektronikus és időalapú útdíjak, valamint a bírságbevételek – jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 15,7%-a, 570 milliárd forint e jogcímen folyt be az államkincstárba; összege 3,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egyéb központosított bevételek legnagyobb hányada változatlanul az elektronikus útdíjak befizetéséből ered. E jogcímen 306 milliárd forint realizálódott, 10,4%-kal több, mint az előző évben. A harmadik legnagyobb tételt az energia ágazat befizetései adták; az érintett cégek 435 milliárd forintot fizettek be a kincstárba – a különadó rendeletnek megfelelően – több mint kétszer annyit, 113,2%-kal többet, mint a megelőző évben. **A múlt évben 242 milliárd forint különadót fizettek a legnagyobb kiskereskedelmi vállalkozások,** – a 2022. év közepén radikálisan megemelt kötelezettségnek megfelelően – számottevően, 37,1%-kal többet, mint az előző évben. **A kiskereskedelmi különadó** – nem elhanyagolható mértékben – **hozzájárult az élelmiszerárak elszabadulásához.**

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek a múlt évben 942 milliárd forintot értek el, kétszer annyit, 100,4%-kal többet, mint a megelőző évben. Ez a jelentős többlet részben az MVM

számára előírt 309 milliárd forintos osztalékelőlegnek köszönhető, ami novemberben került be az államkincstárba, részben pedig a különböző állami vagyonelemek eladásából.

Fogyasztáshoz kapcsolódó adókból a múlt évben 9 054 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 3,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adóból az egy évvel korábban realizálnál mindössze 1,8%-kal, jövedéki adóból 10,6%-kal több, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából – az adómérték 2022. júliusi és a múlt év januári emelésének következtében – 6,1%-kal, a járműüzemanyagokból 12,4%-kal nagyobb bevétel keletkezett. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 333 milliárd forintos bevétel 13,6%-kal volt több az egy évvel korábbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 4 333 milliárd forint **adót fizetett**, 1 189 milliárd forintra többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból – miután a gyermekes családoknak a 2022. évi választást megelőzően szinte teljes előző évi adóbefizetésüket visszatérítette a kormány, az alacsony bázis következtében – 1 210 milliárd forintra nagyobb, míg illetékekből 8%-kal kevesebb, gépjárműadóból ugyanannyi állami bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt. A társadalombiztosítási alapok bevétele a múlt évben 9 468 milliárd forintot tett ki, amely 16,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 20,6%-kal, az egészségbiztosítási alapé 11%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 778 milliárd forint volt, 3%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Ezen belül e jogcímcsoport több mint felét, 51,4%-át kitevő foglalkoztatási alap 400 milliárd forintos bevétele 21,5%-kal volt kisebb az egy évvel korábbinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alap 151 milliárd forintos összege – amely e bevételecsoport 19,4%-át jelentette – 0,6%-kal maradt el az előző évben realizálttól.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** a múlt évben 12 932 milliárd forintot tettek ki, 6%-kal többet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 10,5%-kal nőttek, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 0,4%-kal csökkentek az előző évihez képest. Az uniós programokra 2 812 milliárd forintot fordított a kormány, 5,9%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A helyi önkormányzatok támogatására december végéig 1 177 milliárd forintot utaltak a költségvetésből, folyóáron 8,8%-kal többet az egy évvel korábbinál.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 754 milliárd forintot költött a központi költségvetés, folyóáron 5,2%-kal többet, mint az előző évben. A családi támogatásokra fordított összeg 1%-kal emelkedett, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 1,1%-kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény összegű – kiadások nominál értékben is 4,3%-kal elmaradtak az egy évvel korábbitól. A foglalkoztatási alap kiadásai 383 milliárd forintot tettek ki, 18,6%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 29,3%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 5 767 milliárd forintos kiadása 20%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 4 113 milliárd forintot használtak fel, 10%-kal többet, mint a megelőző évben. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások

kiadása volt, erre 2 410 milliárd forintot fordítottak, folyóáron 9,4%-kal többet, mint egy évvel korábban.

*A központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásainak december végi összege 65,1 milliárd forint volt, december folyamán jelentősen, 58,9 milliárd forinttal csökkent. Az adósság legnagyobb hányadát, 98,4%-át, 64 milliárd forintot változatlanul az egészségügy és az oktatás állami intézményeinek fenntartója, a Belügyminisztérium halmozta fel, bár a fejezet tartozásai decemberben 55,4 milliárd forinttal csökkentek. A **tankerületi központok** november végi 1 827 millió forintos adósságából 1 801 millió forintot kiegyenlített a fenntartó, így a költségvetési évet összesen 26 millió forint lejárt fizetési határidejű tartozással zárta az intézménycsoport. **A Belügyminisztérium felügyeletével működő egészségügyi intézmények adóssága szintén csökkent** a november végi 97,3 milliárd forinthez viszonyítva 45,6 milliárd forinttal. Az intézménycsoport a 2023. évet 51,7 milliárdos fizetési határidőn túli állománnyal zárta, amely a fejezet **teljes tartozásállományának négyötödét, 80,8%-át tette ki**. Ugyancsak nőtt a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozó egészségügyi szolgáltatók adósságállománya, így **az egészségügyi szolgáltatást végzők tartozásai nyilvánosan elérhető adatok alapján meghaladták az 52 milliárd forintot**.*

A látszólagos konszolidációs törekvések ellenére az adósságállományt felhalmozó egészségügyi intézmények száma december folyamán egy országos hatáskörrel működő központi intézménnyel tovább nőtt. Összesen 86 egészségügyi szolgáltató nyitja a 2024. költségvetési évet különböző nagyságrendű adóssággal. Emellett hét részleges konszolidációban részesült intézmény tartozásainak volumene szintén növekedett. Harminchármon intézmény december végi adóssága meghaladta a félmilliárd, közülük tizenkilencé az egymilliárd forintot. Tíz kórház tartozása erősen megközelítette vagy túllépte a másfél milliárdot, négyé pedig a kétmilliárd forintot is. Megjegyzendő, hogy az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyionkezelő alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemi klinikai központok adósságát, amely az év végén mintegy 10 milliárd forintot tett ki. December folyamán a BM más területein is csökkent különböző mértékben a tartozásállomány. A Rendőrség szervezeteinél 29,3%-kal 10,3 milliárdra, a Büntetés-végrehajtás szervezeteinél 41%-kal 1,3 milliárdra. A katasztrófavédelem szervezeteinek tartozásait teljes egészében rendezték.

December végére a többi fejezet adósságállománya minimálisra zsugorodott, együttes összegük alig 1,1 milliárd forintot tett ki, arányuk 1,6%-ot képviselt. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy az állam és szervezetei év végi adóssága döntően, 93,3%-ban a vállalkozói szférától vont el pénzeszközöket. A jelenlegi helyzet világosan tükrözi, hogy a kormánzatnak már nem célja, hogy év végén kifizeti a központi költségvetés nem igazgatási feladatot ellátó szerveinek – közszolgáltatást nyújtó (egészségügyi, oktatási) intézményeinek – adósságát vagy annak jelentős részét.

Itt kell megemlíteni, hogy az úgynevezett belső adósság/kötelezettség összege nem szerepel az állami adtaközlésekben. Nem ismeretes, hogy a pedagógusbérek régóta lebegtetett, majd átlagos 32,7%-ban meghatározott emelése mikortól, milyen körben lép be a költségvetés

kiadásai közé; de számba kellene venni a túlmunka elrendelés miatt járó, de ki nem fizetett az oktatási és egészségügyi ágazatban foglalkoztatottak járandóságainak forrásbiztosítását is.

Ehelyett a kormány például az egészségügyi ágazat intézményvezetőit teszi felelőssé az eladósodottságért, és erre hivatkozással egyidejűleg nagyszámú elbocsátást foganatosít. A normális működéshez viszont valóságos konszolidációra, betartható működési rend kialakítására és a valós költségek megtérítésére van szükség. Ehhez a finanszírozási szükségletek számbavétele során figyelembe kellene venni minimálisan azon rezszi jellegű kiadások költségnövekedését, amelyek a világgazdaság folyamatok és a kormány belföldi intézményi fogyasztókat érintő döntéseinek következménye. Továbbá nem lehet eltekinteni az ugyancsak kormány által előírt szakmai minimumfeltételek – anyag, eszköz, személyi állomány képzettségi és létszámbeli előírásainak – finanszírozási szükségletétől, azaz a közösségi szolgáltatások szakmaiságon és társadalmi konszenzuson alapuló szintjének biztosításától sem.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban 6%-kal csökkent az **ipari termelés**; a következő évben a kibocsátás bővülésével 2,9%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. 2022-ben 5,8%-kal nőtt az ipari termelés, míg 2023-ban évekzdetől folyamatosan csökkent a kibocsátás. Novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 2,3%-kal mérséklődött a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhatással korrigált adatok alapján – 5,6%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az első tizenegy hónapban az ipar kibocsátása 4,8%-kal maradt el az egy évvel korábitól. A feldolgozóipari termelés 3,6%-kal, az energetikai ipari 23,9%-kal csökkent az egy évvel korábitához viszonyítva. Évekzdetől a feldolgozóipar közel egyharmadát adó járműgyártás termelése 9,9%-kal emelkedett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 8,3%-kal, az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, az élelmiszeripar kibocsátása 11,4%-kal visszaesett. A kisebb súlyú alágak közül – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása 12,5%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 5,8%-kal bővült, míg a gépgyártásé 1,5%-kal, a gyógyszergyártásé 2,1%-kal, a bőr- és ruházati iparé 6,3%-kal, a papír- és nyomdaiparé 11,2%-kal, a kohászaté 11,5%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 14,1%-kal, a vegyiparé 18,1%-kal, a gumi- és műanyagiparé 18,4%-kal elmaradt az egy évvel korábitól.

Az **ipari export** novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,6%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 5,1%-kal az egy évvel korábitához viszonyítva. Az első tizenegy hónapban az ipari kivitel 2,4%-kal maradt el az egy évvel korábitól. A villamos berendezés gyártás kivitele 17,9%-kal, a járműgyártásé 10,9%-kal, a gyógyszeriparé 1,9%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 0,3%-kal, a gépgyártásé 0,2%-kal nőtt, míg a bőr- és textiliparé 2,8%-kal, a papír- és nyomdaiparé 6,2%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 6,6%-kal, az élelmiszeriparé 12,4%-kal, a vegyiparé 12,9%-kal, a gumi- és műanyagiparé 13,9%-kal, a

kohászaté 18,4%-kal csökkent. A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 0,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, az energetikai iparé 28%-kal elmaradt attól.

Az *ipar belföldi értékesítése* novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 2,3%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 8,9%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. Az első tizenegy hónapban a belföldi értékesítés 15,1%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. Az ipari berendezések üzembe helyezésének és javításának belföldi értékesítése 12,8%-kal, a járműgyártásé 8,4%-kal emelkedett, míg a kohászaté 1,4%-kal, a villamos berendezés gyártásé 3,6%-kal, a gépiparé 6,7%-kal, a bőr- és textiliparé 7,6%-kal, a gyógyszeriparé 9,1%-kal, az élelmiszeriparé 9,2%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 10,2%-kal, a papír- és nyomdaiparé 13,9%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 15,7%-kal, a gumi- és műanyagiparé 19,7%-kal, a vegyiparé 23,4%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 8,6%-kal, az energetikai iparé 23,9%-kal visszaesett.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok *új rendeléseinek* volumene novemberben 8,4%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 7,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A *teljes rendelésállomány* a tizenegyedik hónap végén 9,4%-kal alacsonyabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél. Az exportrendelések volumene november utolsó napján 10,1%-kal kisebb volt az egy évvel korábinál; ezen belül a gyógyszergyártásé több mint háromszorosára, 212,3%-kal, a papírgyártásé 34,5%-kal, a vegyiparé 3%-kal emelkedett, míg a villamos berendezés gyártásé 6,9%-kal, a járműgyártásé 12,3%-kal, a gépgyártásé 13,6%-kal, a kohászaté 20,9%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 29,4%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 2,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az első tizenegy hónapban – nyers adatok szerint – Pest régióban 5,5%-kal nőtt az ipari kibocsátás, míg a többi régióban 0,2% és 11,6% között csökkent, a legnagyobb mértékben Észak-Magyarországon, valamint Észak-Alföldön 10,7%-kal és Budapesten 8,5%-kal.

Az *építőipari termelés* 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött, míg a következő évben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. 2022-ben 3%-kal nőtt, ezen belül az év közepe óta csökken a kibocsátás. 2023 novemberben az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 2,6%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – jelentősen, 12,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első tizenegy hónapban az építőipari kibocsátás 5,3%-kal maradt el az egy évvel korábbitól; az épületek építése 5,7%-kal, míg az egyéb építményeké 4,1%-kal csökkent.

Az építőipari vállalkozások *új szerződéseinek* volumene novemberben 60,3%-kal meghaladta az egy évvel korábbit; ezen belül az épületek építésére irányulóké 19,5%-kal csökkent, az egyéb építmények létrehozását célzóké csaknem háromszorosára, 186%-kal nőtt. Az ágazat *teljes szerződésállománya* a tizenegyedik hónap végén 21,2%-kal kisebb volt az egy évvel korábinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 15,6%-kal, az egyéb építményeket célzóké 25,3%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól.

Mezőgazdaság

A *mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene* az első tizenegy hónapban 20,6%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 40,1%-kal, ezen belül a búzáé 49,6%-kal, a kukoricáé 24,6%-kal nőtt. Az ipari növények értékesítése 61,2%-kal, a zöldségféléké 17,4%-kal emelkedett, míg a gyümölcsöké 8,9%-kal mérséklődött. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 1,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól; a vágóállatok értékesítése 0,9%-kal, ezen belül a vágómarháé 12,3%-kal, a vágósertésé 2,8%-kal visszaesett, míg a vágóbaromfié 2,6%-kal nőtt. Az állati termékek felvásárlása 2,6%-kal mérséklődött, ezen belül a tojásé 11,2%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

Turizmus

A *turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020 március közepétől jelentősen visszaesett*, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti értéket. A KSH legutóbb publikált adatai szerint 2023 első tizenegy hónapjában 14 708 ezer *vendég* 38 160 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 4,5%-kal, a *vendégéjszakáké* 1,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A *külföldi vendégek* 17 987 ezer éjszakát töltöttek ezeken a szálláshelyeken, 12,1%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A *belföldi vendégek* az első tizenegy hónapban 20 173 ezer éjszakát töltöttek kereskedelmi szálláshelyeken, ami 5,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele 555 milliárd forintot tett ki, folyóáron 24,3%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Ezen belül az árbevétel kétharmadát kitevő szállásdíj-bevételek 398 milliárd forintra, 24,1%-kal nőttek.

Népesség, népmozgalom

A múlt évben 85 200 *gyermek született*, – az alacsony bázishoz képest is – 3,7%-kal kevesebb, mint 2022-ben, és jelentősen, 8,4%-kal kevesebb, mint 2021-ben. A születési arányszám 8,9‰ volt, 0,2 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel, és 0,6 ezrelékponttal a két évvel korábbinál. *A teljes termékenységi arányszám a múlt évben 1,5 volt, míg egy évvel korábban 1,52, 2021-ben pedig 1,56.*

2023-ban 50 200 *házasságot kötöttek*, számottevően, 21,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel, és 30,4%-kal kevesebbet, mint két évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 5,2‰ volt, 1,4 ezrelékponttal maradt el az egy évvel, és 2,2 ezrelékponttal a két évvel korábbtól.

A múlt évben 127 200 *halálesetet* anyakönyveztek, 6,8%-kal kevesebbet, mint egy évvel, és 18,3%-kal kevesebbet, mint két évvel korábban. A halálozási arányszám 13,3‰ volt, 0,8 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a megelőző évben, és 2,7 ezrelékponttal kisebb, mint 2021-ben. A csecsemőhalálozási arányszám 2023-ban 3,1‰ volt, 0,5 ezrelékponttal csökkent az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a *természetes fogyás* következtében évkezdettől 42 ezer fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,6 ezrelékponttal kisebb ütemű, 4,4‰ volt.

A nemzetközi vándorlás KSH által megfigyelt adatait is figyelembe véve a legutóbbi népszámlálás adatainak továbbvezetésével meghatározott *lakónépesség 2024. január 1-én 9 580 ezer főt tett ki.*

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatközlése szerint a múlt évben 178 200 *bűncselekményt* regisztráltak, jelentősen, 6,2%-kal többet, mint 2022-ben. Évkezdettől 153 100 elkövetést vett számba a bűnügyi statisztika, 6,4%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról ezen adatok alapján nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2024. február 2.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.

Helyzetkép

2023. december – 2024. január

Gazdasági növekedés

Növekvő bizonytalanság jellemzi a világgazdaságot. Több mint egy éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, és ezen felül jelentős geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. Ezek közül jelenleg a legkritikusabb a közelkeleti konfliktus, amely a Hamász terrortámadása nyomán alakult ki, és kihatással lehet az egyébként is kényes energiahelyzetre, valamint a Vörös-tengerre kiterjedő válság, amely komolyan veszélyezteti a világkereskedelem normális működését. A globális gazdaság növekedési kilátásai a korábbi évekénél lényegesen kedvezőtlenebbé váltak, és a széles körben bekövetkező lassulás mellett a fejlett országok némelyikében a recesszió veszélye sem múlt el. A múlt évben a fejlett országokat különösen sújtó infláció a negyedik negyedévben a vártnál is gyorsabban enyhült, az utóbbi hónapokban a korábban makacs maginfláció is csökkenő tendenciát mutat, ugyanakkor az infláció megfékezéséhez szükségszerűen alkalmazott szigorú monetáris politika a növekedés ellen hat. Egyidejűleg sürgető a pandémia időszakában az egyes nemzetgazdaságokban kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, ezért nem szorulhat háttérbe a szigorú fiskális politika sem, melynek törvényszerű következménye a kereslet csökkenése.

Az OECD országok egyesített bruttó hazai terméke a negyedik negyedévben – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 0,4%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az OECD országok gazdasága a múlt évben 1,6%-kal bővült. Az OECD-n belül a legfejlettebb országokat tömörítő G7 csoport /Amerikai Egyesült Államok, Japán, Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Kanada/ egyesített GDP-je 0,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1,8%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. A G7 csoport országaiban a bruttó hazai termék 1,7%-kal nőtt a múlt évben. A gazdasági adatok alapján az Amerikai Egyesült Államokat kevésbé érintette a válság: negyedik negyedévben a bruttó hazai termék 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3,1%-kal a megelőző év azonos időszakához mérten. A múlt év egészében az USA gazdasága 2,5%-kal bővült. Japánban az előző negyedévvel összevetve 0,1%-kal szűkült, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 1,1%-kal bővült a gazdaság; a múlt évben 1,9%-kal emelkedett a GDP volumene. Nagy-Britannia

bruttó hazai terméke 0,3%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 0,2%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva; a múlt év egészében 0,1%-kal bővült a gazdaság teljesítménye. Kanadában a bruttó hazai termék volumene 0,3%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1%-kal az előző év azonos időszakához képest; a múlt évben 1,5%-kal emelkedett a gazdaság teljesítménye. A Koreai Köztársaságban 0,6%-kal emelkedett a bruttó hazai termék volumene az előző negyedévhez, és 2,2%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva.

Az előző évekénél gyengébb eredményeket regisztrált a statisztika a kínai gazdaságban: a bruttó hazai termék 1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 5,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Szaud-Arábia bruttó hazai terméke 0,4%-kal bővült az előző negyedévhez, és 4,4%-kal szűkült az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Mexikóé GDP-je ugyanezen relációkban 0,1%-kal, illetőleg 2,4%-kal nőtt.

Az Európai Unió egyesített bruttó hazai terméke a negyedik negyedévben 0,1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,3%-kal az előző év azonos időszakához képest. A múlt évben 0,5%-kal emelkedett a tagországok egyesített bruttó hazai terméke. Az eurózónában negyedéves relációban nem változott, az egy évvel korábbihoz viszonyítva pedig 0,1%-kal emelkedett a GDP. A múlt évben 0,5%-kal bővült az eurózána gazdasági teljesítménye. A német gazdaság 0,3%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és 0,2%-kal az előző év azonos időszakával összevetve; a múlt évben 0,3%-kal szűkült a német gazdaság. Az euróövezet másik két nagy gazdaságában hasonlóan komoly gondot okozott a pandémia és az orosz-ukrán háborús konfliktus: Franciaország bruttó hazai terméke változatlan maradt az előző negyedévihez viszonyítva, és 0,7%-kal haladta meg az egy évvel korábit; a múlt év egészében 0,9%-kal bővült a francia gazdaság. Az olasz GDP 0,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,5%-kal a megelőző év azonos időszakához képest; a múlt év egészében 0,7%-kal nőtt a gazdaság teljesítménye.

A magyar gazdaság 2022 második félévében recesszióba került, amelyen érdemben az sem változtat, hogy a KSH a 2023 második negyedévi GDP adatot negatívról stagnálásra, majd ismét negatívra módosította. *A gazdasági folyamatok a múlt év egészében 0,8%-os zsugorodást eredményeztek.* A gazdasági teljesítmény múlt évi visszaesése következtében az Európai Unióban csak Észtországban és Írországban várható a magyarországinál jelentősebb csökkenés. A magyar gazdaság kritikus helyzetét az is tükrözi, hogy az 1%-nál kisebb mértékű zsugorodás döntően a mezőgazdaság 2023. évi kiugró teljesítményének köszönhető, mivel – a kétségtelenül rendkívül alacsony bázishoz mérten – az ágazat – az eddig rendelkezésre álló adatok alapján – 60%-ot megközelítő bővülése nélkül a bruttó hazai termék volumene 2%-kal visszaesett volna. Gyökeres gazdaságpolitikai fordulat nélkül nem várható a kormány által ígért 4%-os gazdasági növekedés az idei évben sem. A realitás ennek mintegy a fele. Mégsem ez a magyar gazdaság legnagyobb problémája; ennél *sokkal súlyosabb gond a strukturális válság.* *A gazdaság szerkezete az utóbbi 14 évben a lecsúszást determináló irányba halad:* a munkaalapú társadalomként meghirdetett politika következményei egyre jobban látszanak a csekély hozzáadott értéket képviselő, alacsony képzettséget igénylő, alacsony bérű munkavállalókkal működő, nagy energiaigényű ipari üzemek térnyerésével. A kormány nem képes és nem hajlandó belátni, hogy a tudásalapú társadalom lehet a térvesztés megállításának és a felzárkózáshoz történő visszatérésnek az útja.

*A kormányzati gazdaságpolitika következményeként az államháztartási hiány a múlt évben is lényegesen túllépte nem csupán a költségvetési törvényben eredetileg meghatározott 3,9%-os mértéket, hanem a kormány döntésével megemelt 5,2%-os hiánycélt is: előzetes adatok szerint meghaladta a GDP 6,5%-át is. Az államháztartás 2023. évi pénzforgalmi hiánya a GDP 7,1%-át tette ki. Megjegyzendő, ez a hatalmas deficit annak ellenére jött létre, hogy az Európai Unióból december végén 964 milliárd forintnak megfelelő forrás érkezett az államkinestárba. Mivel a múlt év nyarán elfogadott idei költségvetési törvény – ma már jól láthatóan – irreális adatokra épült, ezért **elkerülhetetlenek a további megszorító intézkedések, és nem látszik esély a 2022 közepé óta tapasztalt rögtönzésekkel teli, koherencia nélküli gazdaságpolitika megváltozására sem.** Az idei évben sem várható érdemi javulás az államháztartás helyzetében. Az – eddig még nem módosított – 2024. évi költségvetési törvény 4%-os gazdasági növekedéssel és 2,9%-os államháztartási hiánnyal számol. Ezek a tervszámok irreálisak. A várható 2-2,5%-os gazdasági növekedés mellett és a gazdasági és társadalmi feszültségek fokozódását, a közszolgáltatások kaotikus állapotát, valamint az adósságszolgálati terhek magas szintjét is számításba véve az államháztartási hiány 1-1,5 százalékpontos csökkentése is komoly konfliktusokat hozhat felszínre. Döbbenetes tény, hogy az **államadósság után ez évben fizetendő kamatok meghaladják az egészségügyi közkiadások teljes összegét.***

A konkrét adatokat illetően 2020-ban – a KSH kiigazított adatai szerint – 4,5%-kal csökkent a GDP volumene, míg 2021-ben 7,1%-os emelkedés következett be. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,3%-kal haladta meg a két évvel korábbit. A 2022. év egészében az első fél évben regisztrált számottevő bővülés következtében még 4,6%-kal nőtt a GDP éves volumene. Azaz **a választás előtti rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás érzékelhető felfutásának hatására számottevően nőtt a bruttó hazai termék, amit a második fél évben szükségszerűen technikai recesszió követett.** 2022-ről általánosságban is megállapítható, hogy **a növekedést a fogyasztás vezérelte.** 2023 első negyedévben – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – a bruttó hazai termék 0,3%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,1%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. A második negyedévben a GDP – a KSH többszöri adatfelülvizsgálata következtében – 0,1%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 2,1%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A harmadik negyedévben a bruttó hazai termék 0,8%-kal haladta meg az előző negyedévit, és 0,2%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. A negyedik negyedévben stagnált a bruttó hazai termék volumene az előző negyedévhez, és 0,4%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A múlt évben – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 0,8%-kal csökkent a magyar gazdaság teljesítménye.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok a múlt év első felében érzékelhető csökkenést, a második félévben stagnálást jeleznek a

– szezonális hatásoktól megtisztított – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya januárban 6%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,4%-ot mutatott. Két dél-európai tagországban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliségi arány: Spanyolországban 11,6%-ot Görögországban 10,4%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További hat tagállamban mértek 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Svédországban 8,1%-os, Litvániában 7,7%-os, Finnországban 7,6%-os, Franciaországban 7,5%-os, Olaszországban 7,2%-os, Észtországban 7%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában Magyarország a maga sajátosan számított 4,3%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 20. helyen állt. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban is visszaállt a pandémia előtti szintre, így például az Amerikai Egyesült Államokban januárban 3,7%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint a november és január közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 718 ezer fő volt, 13 ezer fővel, 0,3%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 63 ezer főt tett ki, ami 11,3%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 105 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk nem változott az egy évvel korábbihoz képest. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – **hazai elsődleges munkaerőpiacon** a november és január közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 131 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 550 ezer főt foglalkoztattak, 0,4%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 74,6% volt, ugyanannyi, mint egy évvel azelőtt. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 88% volt, 0,1 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábinál.

Az **aktív munkanélküliek száma** a november és január közötti trimeszter átlagában 226 ezer fő volt, **30 ezer fővel, 15,3%-kal több, mint egy évvel korábban**. A negyedik negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 109 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – a november és január közötti három hónap átlagában 4,6% volt, 0,6 százalékponttal magasabb az egy évvel korábinál. A 25 éven aluliak között 15%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 3,4 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: a negyedik negyedévben az álláskeresők több mint egyharmada, 34,2%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget, arányuk 1,8 százalékponttal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A munkanélküliség átlagos időtartama 9,3 hónap volt, ugyanannyi, mint egy évvel korábban.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** január végén 233 ezer fő volt, 8 ezer fővel, 3,5%-kal több, mint egy hónappal, és 10 700 fővel, 4,4%-

kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az év első hónapjában a foglalkoztatók 10 ezer új álláshelyet jelentettek be, 74,7%-kal kevesebbet, mint egy hónappal, és 30%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. Az egy évvel korábbi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 33,7%-kal, a támogatott munkahelyeké 10,6%-kal tovább csökkent. A januárban bejelentett új álláshelyek egyötöde, 20,4%-a közmunka végzésére irányult.

Január végén a nyilvántartott munkanélküliek 9,8%-a 25 éven aluli fiatal volt, 48,1%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 29,6%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 40,1%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 51,6%-a – körében 50,4% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,7% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 4,7% technikumot, míg 19,2% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 8,3%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskeresők közel egyharmada, 32,4%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt.

A munkanélküliek csupán alig több mint egyharmada, 36%-a volt álláskeresési támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 106 700 forintos álláskeresési segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskeresők 21,4%-a részesült. **A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede, 42,6%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – teljesen ellátatlanul maradt.** Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmenset jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év első hónapjában is **súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac.** Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,8%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,2%, Észak-Alföldön 7,5%, míg Dél-Dunántúlon 6,8% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további négyben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,3%-os, Nógrád megyében 10,6%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8,6%-os, Somogy megyében 8%-os, Heves megyében 7,4%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 7,2%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további négy megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Békés megyében 7%-os, Hajdú-Bihar megyében 6,7%-os, Baranya megyében 6,4%-os, Tolna megyében 5,8%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A közfoglalkoztatottak száma decemberben 66 ezer fő volt, 0,2%-kal több, mint egy hónappal, és 1,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete a múlt évben 117 200 forint volt, nominálértékben 17,2%-kal több, mint egy évvel korábban; a nettó kereset reálértéke ugyanebben az időszakban 0,3%-kal csökkent.

A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,9%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint a múlt évben a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 672 ezer fő **állt alkalmazásban**, 0,9%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 1,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 602 ezer főt alkalmaztak, 1%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** a múlt évben 571 200 forint volt, 14,2%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 450 ezer forintot tett ki, 15,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A medián kereset 21,2%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A versenyszférában – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 582 700 forint volt az átlagos kereset, 16,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 572 300 forintot mutatott a keresetek átlaga, 6,4%-kal magasabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak **nettó átlagkeresete** a múlt évben 379 800 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 14,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 17,6%-kal emelkedtek, **a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset 2,9%-kal csökkent**. A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 387 500 forintos nettó átlagkereset 16,2%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 380 600 forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 6,4%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. **A közszférában a reálkereset számottevően, 9,5%-kal csökkent.**

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági helyzet következtében inflációs nyomás nehezedett a fejlett országokra. A múlt év utolsó harmadában gyors ütemben csökkent ugyan az árindex, de a maginfláció még mindig viszonylag magas szintje arra utal, hogy az áremelkedés dinamikája csak fokozatosan tér vissza a korábbi évtized alacsony értékeihez. Az Európai Unióban a fogyasztói árak januárban 3,1%-kal, míg az eurózónában 2,8%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint – a magyar KSH által – számított 3,7%-os magyar infláció az Európai Unió tagországai között a felső harmadban van. Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára a januári élelmiszerárak 5,1%-kal, az eurózónában 5,4%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, míg a hazai fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben – a rendkívül magas bázishoz képest – 1,8%-kal haladták meg az egy évvel azelőttit. Az Európai Unión belül

Magyarországon a második legmagasabb a maginfláció értéke. Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 4%, az eurózónában 3,6%, hazánkban 6,2% volt. A magyarországinál csupán Romániában volt magasabb a maginfláció értéke 8,3%-kal. Az Amerikai Egyesült Államokban januárban 3,1%-os inflációs és 3,9%-os maginflációs értéket tett közzé a statisztikai szolgálat.

A hazai **ipari termelői árak** decemberben 0,7%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 7,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A múlt évben 7,8%-kal nőttek az ipari termelői árak. Decemberben a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 6%-kal, a gumi- és műanyagiparban 4%-kal, a gépgyártásban 1,6%-kal, a gyógyszeriparban 1,5%-kal, a villamos berendezés gyártásban 0,7%-kal emelkedtek, míg a bőr- és textiliparban 1%-kal, a járműgyártásban 2,2%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 2,9%-kal, az élelmiszeriparban 4,9%-kal, a fémfeldolgozásban 6%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 10%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 12,7%-kal, a vegyiparban 14,3%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 3,2%-kal, az energetikai szakágazatokban 23,6%-kal mérséklődtek az év alatt a termelői árak.

Az **ipari export értékesítési árai** decemberben 0,8%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 8,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A múlt évben 0,7%-kal mérséklődtek a kiviteli árak. Decemberben a gumi- és műanyagiparban 3,6%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 2%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 1,6%-kal, a villamos berendezés gyártásban 1,4%-kal, a gépiparban 0,9%-kal nőttek, míg a gyógyszergyártásban 0,6%-kal, a bőr- és textiliparban 1,3%-kal, a járműiparban 2,4%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 2,9%-kal, az élelmiszeriparban 6,5%-kal, a fémfeldolgozásban 8,9%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 13,2%-kal, a vegyiparban 18,2%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak az előző év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árai összességében 3,2%-kal, az energetikai iparéi 50,6%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** decemberben 0,6%-kal csökkentek az előző havival, és 3,6%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. A múlt évben 25,4%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak. Decemberben a gyógyszergyártásban 12,5%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 11,8%-kal, a gépgyártásban 7,4%-kal, a gumi- és műanyagiparban 4,7%-kal, a bőr- és textiliparban 0,1%-kal emelkedtek, míg a járműgyártásban 0,1%-kal, a fémfeldolgozásban 1,9%-kal, az élelmiszeriparban 3,6%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 4,4%-kal, a vegyiparban, a fa-, papír- és nyomdaiparban valamint a villamos berendezés gyártásban egyaránt 6,1%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 18,3%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 3,1%-kal, az energetikai iparban 5,6%-kal mérséklődtek a belföldi értékesítési árak.

Az **építőipari termelői árak** a negyedik negyedévben 1%-kal emelkedtek az előző negyedévhez, és jelentősen, 9,2%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A múlt évben 15,9%-kal nőttek az építőipari árak. A negyedik negyedévben az épületek építésénél

érvényesített árak 7,7%-kal, az egyéb építményeknél kialakult árak 9,9%-kal, a speciális szaképítésnél létrejött árak pedig 9,7%-kal haladták meg az egy évvel azelőtti szintet.

A mezőgazdasági termelői árak decemberben 27,3%-kal mérséklődtek az egy évvel azelőttihez képest. A múlt évben a termelői árak 15,9%-kal maradtak el az egy évvel korábbtól. Decemberben a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 35,7%-kal, ezen belül a gabonaféléké 51,2%-kal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. A múlt évben a búza felvásárlási ára 39,8%-kal, a kukoricáé 37,1%-kal csökkent. Decemberben az ipari növények termelői ára 37,8%-kal, közülük az olajos növényeké 40,5%-kal csökkent. A gyümölcsök 7,9%-kal, a burgonya 4%-kal, a zöldségfélék 2,9%-kal kerültek többre, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 11,1%-kal, ezen belül a vágóállatoké 6,2%-kal mérséklődött, közülük a múlt évben a vágósertésé 21,2%-kal, a vágóbaromfié 9,6%-kal, a vágómarháé 3%-kal emelkedett. Az állati termékek felvásárlási ára decemberben 19,8%-kal csökkent, ezen belül a múlt évben a tojásé számottevően, 27,2%-kal, a tehéntejé 1,7%-kal nőtt.

A mezőgazdasági termelés múlt évi ráfordítási árait az egy évvel korábbival összevetve 1,1%-os mérséklődés mutatkozik. A folyó termelő felhasználás árszintje 2,5%-kal csökkent, míg a beruházásoké 10%-kal emelkedett. A felhasznált energia termelői ára 21,1%-kal, a növényvédő szereké 19,7%-kal, az állatgyógyászati készítményeké 13,6%-kal, a vetőmagé 9,6%-kal nőtt, míg a takarmányoké 8%-kal, a műtrágyáé 36,5%-kal mérséklődött. A mezőgazdasági termelői árak és a ráfordítások árszintjének változását összehasonlító **agrárrolló a múlt évben 15%-kal záródott**, azaz a termelői árak nagyobb mértékben csökkentek, mint a ráfordítások.

A fogyasztói árak januárban 0,7%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 3,8%-kal az egy évvel korábbihoz képest. **2022 januárhoz viszonyítva, azaz az utóbbi két évben összességében 30,5%-kal nőttek a fogyasztói árak. A magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.** A hazai élelmiszerárak 1,2%-kal nőttek egy hónap alatt; ezen belül a friss zöldségé 14,3%-kal, a vajé 3,1%-kal, a margariné 2,7%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 2,6%-kal, a dióé, a máké és a mogyoróé 2,3%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 1,9%-kal, a fűszereké és az ételízesítőké ugyancsak 1,9%-kal, a halé 1,8%-kal, a teáé 1,7%-kal, a sajtoké 1,6%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezése 1,3%-kal, a tejé 1,2%-kal, az eszpresszókávée, a sertéshúsé, valamint az iskolai étkezése egyaránt 1,1%-kal drágult egyetlen hónap alatt, míg a liszté 1,2%-kal, a cukoré 1,3%-kal, az étolajé 1,6%-kal, a sertézsiradéké 2,6%-kal csökkent. A tartós fogyasztási cikkeké ára 0,5%-kal, a szolgáltatásoké szintén 0,5%-kal emelkedett, míg a ruházati termékeké 2,1%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára januárban **az általános inflációnál valamivel kisebb mértékben, 3,6%-kal emelkedett** az egy évvel korábbihoz képest. Ugyanakkor **az élelmiszerárak 2022 januárhoz viszonyítva, tehát két év alatt drasztikus mértékben, 49,2%-kal, csaknem másfélszeresükre emelkedtek.** A cukor ára 38,2%-kal, az iskolai étkezése 15,8%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezése 15,7%-kal, az üdítőitaloké 14,6%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 14,1%-kal, az eszpresszókávée 13,8%-kal, a friss zöldségé szintén 13,8%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 11,3%-kal, az éttermi étkezése 10,9%-kal, a munkahelyi étkezése 10%-kal, a

sertés-húsé ugyancsak 10%-kal, a fűszereké és ételízesítőké 7,3%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 5%-kal emelkedett, míg a baromfi-húsé 6%-kal, a margariné 6,1%-kal, a kenyéré 9%-kal, a tejé 10,2%-kal, a száraztésztáé 13,2%-kal, a vajé 13,8%-kal, a sajtoké 15,6%-kal, a tojásé 17,8%-kal, a liszté 19%-kal, a sertészsiradéké 19,8%-kal mérséklődött. A dohányárak ára 9,2%-kal, az égetett szeszesitaloké 5%-kal, a sörféléké 6,2%-kal, a boroké 8,6%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 18%-kal, a virágoké és dísznövényeké 11,5%-kal, a gyógyszereké 8%-kal, a tanszereké és az írószereké 14,1%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházkodási cikkeké ez idő alatt 6,2%-kal emelkedett.

A tartós fogyasztási cikkek ára januárban 1,4%-kal mérséklődött az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 5%-kal, az új személygépjárműveké 1,3%-kal nőtt, míg a használt személygépjárműveké 9,9%-kal, a televíziókészülékeké 3,1%-kal csökkent. A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára – a KSH adatközlése szerint – 11,3%-kal csökkent; ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé 25%-kal, az elektromos energiáé 3,4%-kal a széné 3,5%-kal mérséklődött, míg a tűzifáé 2%-kal nőtt. A járműüzemanyagok ára 11,9%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások éves összehasonlításban számottevően, 10,4%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 10,9%-kal, a járműjavítás 11,9%-kal, a háztartási szolgáltatás 12,3%-kal, a lakásjavítás és -karbantartás 11,2%-kal, az üdülési szolgáltatás 10,2%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 21,7%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként ugyancsak az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 26,1%-kal, a lakbér 13,9%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja 10,6%-kal nőtt.

A *nyugdíjas fogyasztói* kosárral számított *árindex* januárban 0,8%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 3,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. **2022 januárhoz viszonyítva, tehát az utóbbi két évben 32,4%-kal nőtt a nyugdíjas árindex.** Az első hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával – éves összehasonlításban számított *maginfláció* 6,1% volt, ami azt mutatja, hogy a következő néhány hónapban a bázishatás miatt várható az árindex némi mérséklődése.

A fogyasztói árindex számításának és az ennek alapján közölt adatok megbízhatóságát az utóbbi évben alkalmazott módszertan erősen kétségessé teszi. 2022 júliusban a kormány jelentősen felemelte a vezetékes gáz és az elektromos áram árát, a fogyasztáshoz kötött /”rezsicsökkentés csökkentése”/. A KSH akkor kiadott egy meglehetősen bonyolult közleményt arról, miként veszi figyelembe az általános árindex számításánál a két energiahordozóra számított árindexet. A választott módszertan szerint a gáz és az áram adott hónapra jutó árát annak megfelelően határozzák meg, hogy a lakosság milyen arányban fogyasztott az olcsóbb és a drágább termékből. ***Azaz a lakossági fogyasztás csökkenését árcsökkenésként veszik figyelembe.*** Az árindex általánosan alkalmazott módszertana szerint az árindex számításának lényege, hogy a bázisidőszaki vagy a tárgyidőszaki fogyasztás alapján rögzített súlyokat változatlanok tekintjük /ugyanígy a volumenindex számításnál az árakat tekintjük változatlanoknak/. Ha mindkét tényezőt, azaz az árakat és a fogyasztott mennyiséget /tehát a volument is/ az aktuális időszak adatainak megfelelően vesszük figyelembe akkor az

értékindexet kapjuk. A KSH a vezetékes gáz és az elektromos energia esetében ezt az utóbbi számítást alkalmazza. Ez azt jelenti, hogy amikor a hivatal meghatározza a 988 termék és szolgáltatás /reprezentánsok/ árváltozásának megfigyelése alapján a fogyasztói árindexet, akkor ez valójában úgy történik, hogy 986 reprezentáns árindexét és 2 termék értékindexét egybegyűrik. Ennek jelentős hatása van az árindexre: a KSH közlése szerint a vezetékes gáz ára 2023 januárhoz képest 25%-kal, míg az áramé 3,4%-kal csökkent; mivel a gáz súlya a fogyasztásban 2,1%, az elektromos energiáé 1,4%, ezért ***a januári infláció a közölnél*** ($25*0,02129+3,4*0,01433=0,580972$) ***0,6 százalékponttal magasabb.***

Jövedelem és fogyasztás

A ***kiskereskedelmi forgalom*** a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. ***2022 első felében a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – pénzkiramlás hatása, míg az év közepe óta folyamatosan csökken a forgalom.*** 2023 decemberben az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 1,4%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – 0,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A múlt évben a kiskereskedelmi forgalom volumene jelentősen, 7,9%-kal maradt el az egy évvel korábitól.

Évkezdetől az élelmiszerforgalom 4,6%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 5,1%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké pedig 3,1%-kal mérséklődött. A vegyes iparcikkek forgalma 12,6%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 14,6%-kal, a könyveké és újságoké 5,7%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 4,4%-kal, a ruházati termékeké 7,6%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 2,8%-kal, az illatszereké 5,2%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest – 5,1%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene érzékelhetően, 19,5%-kal mérséklődött, a hasznáلتcikkek forgalma 5,6%-kal elmaradt az egy évvel korábitól.

A ***lakosság betétállománya*** december folyamán 397 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 12 139 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 415 milliárddal, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 39 milliárd forinttal mérséklődött, árfolyamváltozások következtében 21 milliárd forinttal nőtt. A háztartások betétállománya összességében tranzakciók eredményeként – a szezonális hatások kiszűrése után – 189 milliárd forinttal emelkedett. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint a múlt év végén a lakosság birtokában 10 077 milliárd forint értékű állampapír volt, 16,9%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A **lakosság hitelállománya** decemberben 30 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 10 145 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 28 milliárddal, míg a devizahiteleké átértékelés következtében 2 milliárd forinttal nőtt. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 47 milliárd forinttal emelkedett.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** 2013 óta tartó dinamikus bővülése a világvárvány következtében 2020-ban megtorpant, amit a következő két évben ismét emelkedés követett. 2023 decemberben a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,5%-kal nőtt az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,6%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,4%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 4,4%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdetétől az export volumene 2,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, az importé 3,5%-kal elmaradt attól. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 1,9%-kal nőtt, az onnan érkező importé 6%-kal csökkent. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel volumene 4,2%-kal, az onnan származó behozatalé 2,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma a múlt évben 3 478 milliárd forintot, illetve 9 173 millió eurót tett ki; az egyenleg jelentősen, 7 074 milliárd forinttal, illetve 18 307 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonal a kivitelben 0,3%-kal, míg a behozatalban 6,6%-kal csökkent, a cserearány 6,7%-kal javult az előző évihez képest. A forint az euróhoz képest 2,4%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 5,3%-kal erősödött.

A külkereskedelmi termékgazdaság felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene a múlt évben nyers adatok szerint 4,7%-kal nőtt, a behozatalé 4,9%-kal mérséklődött. Az áruösszetétel egyik meghatározó termékcsoporthoz, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 1,7%-kal csökkent, a másik lényeges termékcsoporthoz, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 16,3%-kal, az energiafejlesztő gépeké és berendezéseké 5,4%-kal, a közúti járműveké 21,1%-kal emelkedett. A második legjelentősebb áruösszetétel, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 2,3%-kal, az importé 5,1%-kal csökkent. Az áruösszetételben meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 16,6%-kal, behozatala 15,1%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoporthoz, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 5,8%-kal, behozatala 1,7%-kal nőtt. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 1,2%-kal bővült, importja 0,1%-kal szűkült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 24,4%-kal, importja 19,6%-kal visszaesett.

Az energiahordozók importvolumene a múlt évben 8,8%-kal emelkedett, euróban mérve a kőolaj behozatala 8,1%-kal, a földgázé 53,7%-kal, a villamos energiáé 53,8%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb árucsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 2,3%-kal, a behozataluké 5,4%-kal csökkent. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 0,8%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 6,9%-kal visszaesett, míg a húsé és a húskészítményeké 8,3%-kal, az élőállatoké 7,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

Az MNB adatai szerint **a múlt évben rendkívüli mértékben romlott az államháztartás nettó finanszírozási képessége és jelentősen nőtt az államadósság.** Az államháztartás hiánya az utóbbi négy negyedévben 5 055 milliárd forint, a GDP 6,7%-a volt. A bruttó államadósság a múlt év végén 55 084 milliárd forintot tett ki az egy évvel korábbi 47 293 milliárd forinttal szemben, azaz ez idő alatt 7 791 milliárd forinttal emelkedett. **A bruttó államadósság december végén a GDP 73,5%-át tette ki,** azaz a múlt évben 2,5 százalékponttal emelkedett.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált többlete** január végén 54 milliárd forint volt. Az első hónapban a központi alrendszernek 3 322 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 8,7%-át tette ki, és 3 267 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 8%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya január végén 37 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 1,4%-a volt.

A **gazdálkodó szervezetek** januárban 230 milliárd forint **adót fizettek**, 1,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a kincstárnak 79 milliárd forintos bevétele keletkezett, 22,5%-kal több, mint egy évvel korábban. A második legnagyobb tételt az útdíjak jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 14,1%-a, 32 milliárd forint e jogcímen folyt be az államkincstárba; összege 8,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A harmadik legnagyobb tételt a kisvállalati adó befizetése adták; az érintett cégek 29 milliárd forintot utaltak be a kincstárba 21,9%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. **Januárban 3 milliárd forint különadót fizettek a legnagyobb kiskereskedelmi vállalkozások,** – az év elején ismételtelen megemelt kötelezettségnek megfelelően – két és félszer annyit, 169,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. **A kiskereskedelmi különadó** – nem elhanyagolható mértékben – **hozzájárul az élelmiszerárak magas szintjének fennmaradásához.**

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek januárban 10 milliárd forintot értek el, 26,9%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. Az uniós programokra 226 milliárd forintot kapott a magyar költségvetés, hat és félszer annyit, 553,6%-kal többet, mint egy évvel korábban.

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból januárban 1 035 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 2,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adókból az egy évvel korábban realizálnál 4,7%-kal, jövedéki adókból 10,3%-kal kevesebb, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából 29,4%-kal kisebb, a járműüzemanyagokból 9,6%-kal nagyobb bevétel keletkezett. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 34 milliárd forintos

bevétel 1,1%-kal volt több az egy évvel korábbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 449 milliárd forint **adót fizetett**, 14,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból 15,7%-kal, illetvekekből 12,4%-kal, gépjárműadóból 3,3%-kal több állami bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első hónapban 867 milliárd forintot tett ki, amely 17,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 22,3%-kal, az egészségbiztosítási alapé 11%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 91 milliárd forint volt, 25%-kal haladta meg az egy évvel azelőtti. Ezen belül a jogcímcsoport 43,1%-át kitevő foglalkoztatási alap 39 milliárd forintos bevétele 17,5%-kal volt nagyobb az egy évvel korábbinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alap 25 milliárd forintos összege – amely e bevételcsoport 28,1%-át jelentette – 23,6%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában realizáltat.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** januárban 908 milliárd forintot tettek ki, 23,2%-kal többet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 24,5%-kal, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 20,9%-kal nőttek az előző év azonos időszakához képest. Az uniós programokra 80 milliárd forintot fordított a kormány, 47%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A helyi önkormányzatok támogatására január végéig 141 milliárd forintot utaltak a költségvetésből, folyóáron 16,7%-kal többet az egy évvel korábbinál.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 54 milliárd forintot költött a központi költségvetés, folyóáron is 11,6%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. A családi támogatásokra fordított összeg 1,2%-kal csökkent, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások szintén 1,2%-kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény összegű – kiadások megegyeztek az egy évvel korábbival. A foglalkoztatási alap kiadásai 30 milliárd forintot tettek ki, 82,8%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 27%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 476 milliárd forintos kiadása 11,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 340 milliárd forintot használtak fel, 10,3%-kal többet, mint a megelőző évben. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 197 milliárd forintot fordítottak, folyóáron 9,9%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásainak** január végi összege 88,3 milliárd forint volt. Az év első hónapjában – a tavaly decemberi jelentős összegű, részleges kormányzati konszolidáció ellenére – az adósság gyors ütemben, több mint egyharmadával, 35,3%-kal, 23,2 milliárd forinttal nőtt. Az adósság legnagyobb hányada, 96,4%-a, 85,2 milliárd forint változatlanul az egészségügyi intézmények zömét, valamint a legtöbb állami közoktatási intézményt fenntartó Belügyminisztériumnál halmozódott fel. A fejezet tartozásai a tavaly decemberi csökkenést követően 21,1 milliárd forinttal, 33%-kal növekedtek. Január végén az egészségügyi ágazat tartozásai tették ki a központi költségvetési szervek teljes adósságállományának 77%-át. Egyetlen hónap alatt tízzel, negyvenháromra emelkedett a félmilliárd forintot meghaladó adósságot maguk előtt görgető kórházak száma. Közülük

huszonkettőé átlépte az egymilliárd forintot, ebből hét intézményé a kétmilliárdot is. Közülük három kórház január végi tartozásai hárommilliárd felettiak voltak, ezekből egy intézmény záró adósságállománya meghaladta a négy milliárd, egyé pedig az ötmilliárd forintot is. E két utóbbi kórháznál nem csupán a tartozás nagysága, hanem azok január folyamán bekövetkezett növekedése is megdöbbentő: egymilliárd illetőleg 1,4 milliárd forint volt. Ezek a volumenek erőteljesen megkérdőjelezzik, meddig maradnak működőképesek az egészségügy állami intézményei, meddig vállalhatják a gyógyító szakma dolgozói a felelős munkavégzést. Megjegyzendő, hogy az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyongazdálkodási alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemi klinikai központok adósságát.

A rendőri szervek tartozásai, amelyek a fenntartói állomány 14,8%-át teszik ki, 21,8%-kal nőttek. A büntetés-végrehajtás szervezeteinél 48,3%-os, a tankerületeknél 70%-os, a szociális és gyermekvédelmi ágazat intézményeinél 118%-os volt januárban az adósság növekedése. Számottevően, 192-ről 272-re nőtt az adósságot rövidebb-hosszabb ideje maguk előtt görgető állami intézmények száma. A lejárt fizetési határidejű kötelezettségek 27,7%-át legalább két hónappal korábban kellett volna pénzügyileg rendezni. A központi költségvetési szervek 2024. január végi lejárt tartozásainak 95,1%-a a vállalkozások körébe tartozó szállítókat terhelte, az államháztartás kényszerhitelezőivé téve azokat.

Itt kell megemlíteni, hogy az úgynevezett belső adósság/kötelezettség összege nem szerepel az állami adatközlésekben. Nem ismeretes, hogy a pedagógusbérek régóta lebegtetett emelése a részletszabályozás kidolgozatlansága, illetőleg a pályát elhagyók magas száma miatt milyen túlmunka mennyiséget generál, és milyen körben lép be a költségvetés kiadásai közé. Ugyancsak számba kellene venni az emelkedő volumenű túlmunka elrendelés miatt járó, de ki nem fizetett egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi ágazatokban foglalkoztatottak járandóságainak forrásbiztosítását is.

Beruházás, lakásépítés

A beruházási tevékenység 2017-től három éven keresztül főképpen az Európai Uniótól kapott igen jelentős támogatások következtében dinamikusabban bővült. Gyakorlatilag e források nélkül – kormányzati presztízsberuházások, stadionok és más sportlétesítmények kivételével – alig valósultak meg közösségi beruházások. A fejlesztések többségét létrehozó, legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások felhalmozási teljesítménye ebben az időszakban – a nemzetközi konjunktúrának is köszönhetően – erőteljesen nőtt. Ez a tendencia 2019 második felében többek között az uniós források csökkenő igénybevétele következtében megtört, és fokozatos lassulást követően 2022 közepétől – uniós források hiányában – *számottevő zuhanás következett be a nemzetgazdaság beruházási tevékenységében.*

2023 negyedik negyedében – szezonálisan kiigazított adatok alapján – a beruházások volumene 1,5%-kal emelkedett az előző negyedévhez képest; az építési beruházások volumene 3,1%-kal nőtt, a gépberuházásoké 1,3%-kal mérséklődött. Az előző év azonos időszakához viszonyítva a beruházások volumene, 3%-kal zsugorodott; az építési beruházásoké 4,1%-kal, a

gépberuházásoké 1,1%-kal csökkent. Az 50 főnél többet foglalkoztató vállalkozások beruházási teljesítménye 3,8%-kal maradt el az egy évvel korábitól. **A múlt évben a beruházási teljesítmény jelentősen, 8,5%-kal visszaesett;** az építési beruházásoké 14,7%-kal mérséklődött, míg a gépberuházásoké 1,6%-kal nőtt. A beruházási teljesítmény egynegyedét képviselő feldolgozóipari fejlesztések 4,5%-kal bővültek az egy évvel azelőttihez viszonyítva, ebben jelentős része volt a korábban elindult fejlesztéseknek az akkumulátorok előállításában és a járműgyártásban. A mezőgazdasági beruházások 16,8%-kal, az építőipari beruházások 25,2%-kal mérséklődtek; a kereskedelem és gépjárműjavítás beruházásai 14%-kal, a turizmus beruházásai számottevően, 31,8%-kal, a szállítás, raktározás fejlesztései 11,1%-kal, az erőltetett ütemű stadion- és sportszarnok építések – feltehetően átmeneti – mérséklődése következtében a művészet, szórakoztatás, szabadidő eltöltés területén megvalósult beruházások – a magas bázishoz képest – 25,5%-kal csökkentek. A vízellátásban és hulladékgyűjtésben a beruházások volumene 33%-kal, a pénzügyi, biztosítási tevékenységben – a szintén alacsony bázishoz képest – 9,4%-kal bővült.

A múlt évben a közigazgatásban és a védelmi ágazatban – az előző évi 10,1%-os zsugorodást követően – 4,5%-kal emelkedett, az egészségügyben és a szociális ellátásban – a 2022. évi 19,8%-os csökkenést folytatva – 10,6%-kal visszaestek, az oktatásban pedig – a 2022. évi 0,9%-os mérséklődés után – 0,9%-kal nőtt a beruházási volumen.

A lakásépítési tevékenység hosszú ideig mélyponton volt, majd 2017-ben érzékelhető mértékű növekedés kezdődött, ami 2021-ben megtorpant: 19 900 **új lakás épült**, 29,5%-kal kevesebb, míg 2022-ben 3,2%-kal több, mint egy évvel korábban. **A múlt évben ismét visszaesés következett be:** 18 600 új lakás épült, – az alacsony bázishoz képest is – 9,2%-kal kevesebb, mint az előző évben. Ezen belül Budapesten 3,8%-kal, a megyeszékhelyeken 28,7%-kal, a többi városban 2%-kal, a községekben 8,5%-kal kevesebb új lakást vettek használatba, mint egy évvel korábban.

A múlt évben 21 500 **építési engedélyt** adtak ki, illetve bejelentést fogadtak az illetékes hatóságok, számottevően, 38,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A kiadott építési engedélyek alapján a fővárosban 40,6%-kal, a megyeszékhelyeken 28,2%-kal, a többi városban 37,2%-kal, a községekben 43,4%-kal kevesebb lakás építése kezdődhetett meg, mint egy évvel korábban. Az új lakások 45,6%-a családi házban, 44,6%-a többszintes, többlakásos épületben épült fel. A családi házakban újonnan épített lakások aránya 3,4 százalékponttal csökkent, a többlakásos épületekben létesítetteké 5,6 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A használatba vett lakások átlagos alapterülete 94,1 m² volt, 2 m²-rel kisebb, mint az előző évben.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban 6%-kal csökkent az **ipari termelés**; a következő évben a kibocsátás bővülésével 2,9%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. 2022-ben 5,8%-kal nőtt az ipari termelés, míg 2023-ban évkezdettől folyamatosan csökkent a kibocsátás. Decemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,3%-kal mérséklődött a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhathatással korrigált adatok alapján – 8,7%-kal az előző év azonos időszakához képest. A múlt évben az ipar kibocsátása 5,5%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. A feldolgozóipari termelés 4,3%-kal, az energetikai ipari 23,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Évkezdettől a feldolgozóipar több mint egynegyedét adó járműgyártás termelése 8,4%-kal emelkedett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő élelmiszeripar kibocsátása 11,3%-kal visszaesett; az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása 9,3%-kal nőtt, míg a negyedik helyen álló számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártása 8,8%-kal csökkent. A kisebb súlyú alágak közül az ipari berendezések üzembe helyezés és javítás kibocsátása 6,4%-kal bővült, míg a gyógyszergyártásé 3,7%-kal, a gépgyártásé 4,8%-kal, a bőr- és ruházati iparé 6,1%-kal, a kohászaté 11,5%-kal, a papír- és nyomdaiparé 11,9%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 12,4%-kal, a vegyiparé 16,8%-kal, a gumi- és műanyagiparé 18,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól.

Az **ipari export** decemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,4%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 6,7%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A múlt évben az ipari kivitel 3,2%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. A villamos berendezés gyártás kivitele 15,3%-kal, a járműgyártásé 8,9%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 0,4%-kal, a gyógyszeriparé 0,2%-kal nőtt, míg a bőr- és textiliparé 3%-kal, a gépgyártásé 3,4%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 6,9%-kal, a papír- és nyomdaiparé 7,2%-kal, a vegyiparé 12,1%-kal, az élelmiszeriparé 12,4%-kal, a gumi- és műanyagiparé 13,7%-kal, a kohászaté 18,1%-kal csökkent. A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 0,6%-kal, az energetikai iparé 26,2%-kal elmaradt egy évvel korábbitól.

Az **ipar belföldi értékesítése** decemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 6,9%-kal visszaesett az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 7,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A múlt évben a belföldi értékesítés 4,8%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. Az ipari berendezések üzembe helyezésének és javításának belföldi értékesítése 13,7%-kal, a járműgyártásé 9%-kal emelkedett, míg a kohászaté 2,5%-kal, a bőr- és textiliparé 7%-kal, a villamos berendezés gyártásé 7,3%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 7,6%-kal, a gépiparé 8,1%-kal, az élelmiszeriparé 8,6%-kal, a gyógyszeriparé 10,6%-kal, a papír- és nyomdaiparé 13,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 15,5%-kal, a gumi- és műanyagiparé 19,7%-kal, a vegyiparé 21,7%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 8,1%-kal, az energetikai iparé 23,5%-kal visszaesett.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene decemberben 15,7%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 15,8%-kal elmaradt az egy évvel korábitól. A **teljes rendelésállomány** a múlt év végén 14,1%-kal alacsonyabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél. Az exportrendelések volumene december utolsó napján 14,6%-kal kisebb volt az egy évvel korábinál; ezen belül a gyógyszergyártásé közel kétszeresére, 84,7%-kal, a papírgyártásé 47%-kal, a vegyiparé 7,7%-kal emelkedett, míg a villamos berendezés gyártásé 3,7%-kal, a kohászaté 11%-kal, a járműgyártásé 14,2%-kal, a gépgyártásé 18,2%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 40,1%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 4,2%-kal maradt el az egy évvel korábitól. A múlt évben – nyers adatok szerint – Pest régióban 3,8%-kal nőtt az ipari kibocsátás, míg a többi régióban 2,6% és 12% között csökkent, a legnagyobb mértékben Észak-Magyarországon, valamint Észak-Alföldön 11%-kal és Budapesten 8,4%-kal.

Az építőipari termelés 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött, míg a következő évben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. 2022-ben 3%-kal nőtt, ezen belül az év közepe óta csökken a kibocsátás. 2023 decemberben az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 5,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 4,3%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A múlt évben az építőipari kibocsátás 5%-kal maradt el az egy évvel korábitól; az épületek építése 5,6%-kal, míg az egyéb építményeké 3,8%-kal csökkent.

Az építőipari vállalkozások **új szerződéseinek** volumene decemberben 0,6%-kal meghaladta az egy évvel korábit; ezen belül az épületek építésére irányulóké 0,1%-kal csökkent, az egyéb építmények létrehozását célzóké 2%-kal nőtt. Az ágazat **teljes szerződésállománya** a múlt év végén 23,5%-kal kisebb volt az egy évvel korábinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 20,2%-kal, az egyéb építményeket célzóké 26%-kal elmaradt az egy évvel korábitól.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene** a múlt évben 20,8%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 40,9%-kal, ezen belül a búzáé 47,9%-kal, a kukoricáé 31,7%-kal nőtt. Az ipari növények értékesítése 60%-kal, a zöldségféléké 18,1%-kal emelkedett, míg a gyümölcsöké 9,9%-kal mérséklődött. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 1,4%-kal elmaradt az egy évvel korábitól; a vágóállatok értékesítése 0,9%-kal, ezen belül a vágómarháé 12,4%-kal, a vágósertésé 3,1%-kal visszaesett, míg a vágóbaromfié 2,7%-kal nőtt. Az állati termékek felvásárlása 2,2%-kal mérséklődött, ezen belül a tojásé 13%-kal meghaladta az egy évvel korábit.

Turizmus

A turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020 március közepétől jelentősen visszaesett, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti értéket. A múlt évben 15 820 ezer **vendég** 40 835 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 5,2%-kal, a **vendégéjszakáké** 2,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **külföldi vendégek** 19 474 ezer éjszakát töltöttek ezeken a szálláshelyeken, 12,5%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **belföldi vendégek** a múlt évben 21 361 ezer éjszakát töltöttek kereskedelmi szálláshelyeken, ami 5,1%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele 606 milliárd forintot tett ki, folyóáron 23,5%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Ezen belül az árbevétel több mint kétharmadát kitevő szállásdíj-bevételek 434 milliárd forintra, 23,2%-kal nőttek.

Népmozgalom

Januárban 6 700 **gyermek született**, – az alacsony bázishoz képest is – 11,9%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,2‰ volt, 1,1 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. **A teljes termékenységi arányszám a múlt évben 1,5 volt, míg egy évvel korábban 1,52, 2021-ben pedig 1,56.** Januárban 1 700 **házasságot kötöttek**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – számottevően, 37,2%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 2,1‰ volt, 0,6 ezrelékponttal haladta meg az egy évvel korábbit.

Az első hónapban 11 700 **halálesetet** anyakönyveztek, 1,1%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A halálozási arányszám 14,4‰ volt, 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a múlt év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 3,8‰ volt, 0,9 ezrelékponttal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a **természetes fogyás** következtében évkezdettől 5 100 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 1 ezrelékponttal nagyobb ütemű, 6,3‰ volt.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatközlése szerint januárban 13 800 **bűncselekményt** regisztráltak, jelentősen, 34,5%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Évkezdettől 14 100 elkövetést vett számba a bűnügyi statisztika, 27,5%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg

kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról ezen adatok alapján nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2024. március 2.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.